

Grey Scale #13

DANES-PICTA.COM

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni R. Swierczewskiego

ODDZIAŁ WOJSK OPK I LOTNICTWA
KATEDRA OPK

49

~~XXXXXXXXXX~~

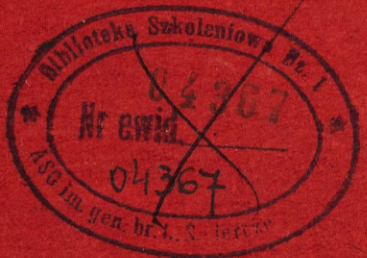
Egz. Nr 1

ppłk dypl. Józef SMOTER

**Temat: ORGANIZACJA I REALIZACJA WSPÓŁDZIAŁANIA
W WOJSKACH OPK**

(Skrypt)

05730

1955.

ARCHIWUM
~~XXXXXXXXXX~~
29817

REMBERTÓW

MARZEC

1964

29817

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Swierczewskiego

ODDZIAŁ WOJSK OPK I LOTNICTWA
KATEDRA OPK

49

~~XXXXXXXXXX~~
Egz. Nr 1

pplk dypl. Józef SMOTER

Temat: ORGANIZACJA I REALIZACJA WSPÓŁDZIAŁANIA
W WOJSKACH OPK

(Skrypt)

05730

MSJ.

~~ARCHIWUM~~
~~ODDZIAŁ WOJSK OPK I LOTNICTWA~~
~~KATEDRA OPK~~
09817

29817

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Swierczewskiego

ODDZIAŁ WOJSK OPK I LOTNICTWA
KATEDRA OPK

ZATWIERDZAM
SZEF KATEDRY OPK

egz. nr. ...

1

płk dr Jan UCHANSKI

Przeł. prot. 12357

Ppłk dypl. Józef SMOTER

TEMAT: "ORGANIZACJA I REALIZACJA WSPÓLDZIAŁANIA W WOJSKACH OPK

S k r y p t

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Swierczewskiego
129817

Materiał zawarty w skrypcie nie odzwierciedla całości zagadnień składających się na organizację i realizację współdziałania w wojskach OPK a jedynie ma na celu zapoznać słuchaczy z ogólnymi zagadnieniami współdziałania w wojskach OPK. Rozwinięcie poszczególnych zagadnień współdziałania w wojskach OPK zostanie omówione w oddzielnie opracowanych skryptach.

ZAGADNIENIA

- I. WSTEP.
- II. ORGANIZACJA I REALIZACJA WSPOLDZIAŁANIA MIĘDZY RODZAJAMI
WOJSK OPK.
- III. ORGANIZACJA I REALIZACJA WSPOLDZIAŁANIA WOJSK OPK
Z WOJSKAMI OP SASIEDNICH PANSTW.
- IV. ORGANIZACJA I REALIZACJA WSPOLDZIAŁANIA WOJSK OPK Z WOJSKA-
MI OP FRONTU.
- V. ORGANIZACJA I REALIZACJA WSPOLDZIAŁANIA WOJSK OPK
Z MARYNARKA WOJENNA.
- VI. ORGANIZACJA I REALIZACJA WSPOLDZIAŁANIA OPK I OTK.
- VII. ZAKONCZENIE.

I. WSTEP

W obecnych warunkach sukces w walce z środkami napadu powietrznego nieprzyjaciela wojska OPK mogą osiągnąć tylko w wyniku współdziałania wszystkich rodzajów wojsk OPK pomiędzy sobą i z wojskami obrony powietrznej sąsiadów tj. wojskami OP Frontów i sąsiednich państw.

Istota współdziałania wojsk OPK w walce polega na prowadzeniu uzgodnionych działań bojowych co do czasu, miejsca i celu przy wzajemnej pomocy oddziałów i związków wszystkich rodzajów wojsk OPK oraz sąsiadów, w celu zniszczenia środków napadu powietrznego nieprzyjaciela, biorących udział w nalocie.

Konieczność współdziałania w wojskach OPK wynika z właściwości i możliwości bojowych posiadanych sił i środków OPK oraz właściwości środków napadu powietrznego nieprzyjaciela.

Możliwości bojowe i właściwości użycia sił i środków OPK w walce stwarzają konieczność organizacji ich wspólnych działań w celu wzajemnego wyrównania ujemnych cech jednych - cechami dodatnimi drugich dla jak najtwardziej efektywnego wykonania ogólnego zadania oraz dla zapewnienia bezpieczeństwa tym środkom /lotnictwu myśliwskiemu/, przy jednoczesnym działaniu kilku rodzajów sił i środków na jeden cel.

Właściwości współczesnych środków napadu powietrznego nieprzyjaciela /duży zasięg działania, duża prędkość lotu i siła niszczenia/ powoduje konieczność współdziałania nie tylko między rodzajami wojsk OPK ale również pododdziałów, oddziałów, związków taktycznych i operacyjnych wojsk OPK między sobą oraz między wojskami OP sąsiednich systemów OP.

W wojskach OPK organizuje się współdziałanie ogniowe, taktyczne i operacyjne.

Współdziałanie ogniowe jest organizowane pomiędzy pododdziałami aktywnych sił i środków wojsk OPK. Polega ono na wzajemnym potęgowaniu ognia przez siły i środki biorące udział w zwalczaniu celu powietrznego. Współdziałanie ogniowe może być realizowane przez jeden rodzaj wojsk OPK na przykład artylerię raketową lub lufową OPK, względnie przez kilka rodzajów, na przykład artylerię raketową OPK i lotnictwem myśliwskim. Współdziałanie ogniowe winni organizować dowódcy pododdziałów i oddziałów poszczególnych rodzajów wojsk OPK.

Współdziałanie taktyczne jest organizowane pomiędzy oddziałami, związkami taktycznymi wojsk OPK oraz sąsiadów. Polega ono na skupieniu wysiłku oddziałów i związków taktycznych w celu zniszczenia pojedynczych celów powietrznych oraz małych grup środków napadu powietrznego nieprzyjaciela. Współdziałanie taktyczne może być realizowane przez jeden rodzaj wojsk OPK, na przykład oddziały lotnictwa myśliwskiego lub różne rodzaje na przykład oddziały /związki taktyczne/ artylerii rakietowej /lufowej/ OPK i lotnictwo myśliwskie w osłonie określonych obiektów. Współdziałanie taktyczne winni organizować dowódcy korpusów OPK.

Współdziałanie operacyjne jest organizowane pomiędzy związkami operacyjnymi wojsk OP, na przykład wojskami OPK i wojskami OP sąsiednich państw, Frontów. Polega ono na potęgowaniu wysiłku poszczególnych systemów OP na najważniejszych kierunkach operacyjno-powietrznych w celu niedopuszczenia do naruszenia granic powietrznych przez środki napadu powietrznego nieprzyjaciela, a w wypadku wtargnięcia zniszczenia ich i niedopuszczenia do przelotu w kierunku sąsiednich państw. Organizatorem współdziałania operacyjnego jest dowódca wojsk OPK.

Organizacje współdziałania w wojskach OPK przedstawia schemat nr 1.

Współdziałanie w wojskach OPK winno być ciągłe, elastyczne i właściwie zabezpieczone.

Ciągłość współdziałania w wojskach OPK zapewnia się przez stałe działanie łączności współdziałania, stałą wzajemną wymianę informacji o sytuacji powietrznej, podjętych decyzjach, stanie i działaniach wojsk własnych, właściwy podział wysiłku wojsk w rejonach wspólnych działań przy ciągłym oddziaływaniu na wszystkie cele powietrzne aż do całkowitego ich zniszczenia, potęgowanie wysiłku siłami lotnictwa myśliwskiego sąsiednich systemów OP w razie konieczności, zabezpieczenia przekazywania i przechwytywania celów powietrznych.

Elastyczność współdziałania w wojskach OPK osiąga się przez dokładną znajomość sytuacji powietrznej, działalności wojsk własnych i sąsiadów, właściwe wyciągnięcie z nich wniosków, śmiałość i w odpowiednim czasie podjęcie odpowiedniej decyzji, uzgodnienie

jej ze współdziałającymi sąsiadami /jeżeli zachodzi konieczność np. przy wykonywaniu zadania wspólnie z siłami sąsiednich systemów OP/; natychmiastowe doprowadzenie jej do wykonawców i kontroli jej realizacji. W toku odpierania nalotów środków napadu powietrznego nieprzyjaciela warunki współdziałania mogą się gwałtownie zmieniać, w związku z czym dowódcy winni natychmiast korygować ustalone uprzednio, sposoby współdziałania i wprowadzać je do realizacji. Np. przy współdziałaniu lotnictwa myśliwskiego z artylerią raketową OPK we wspólnej strefie działań może zostać obezwładniony jeden z dywizjonów ogniowych a tym samym powstanie sektor, w którym nie będzie prowadzony ogień przez artylerię raketową OPK. W tym wypadku należy podjąć decyzję na realizację współdziałania lotnictwa myśliwskiego i artylerię raketową OPK w powstałym sektorze według oddzielnych stref.

Zabezpieczenie współdziałania w wojskach OPK

osiąga się przez:

- jednakowe kodowanie siatki OP i jednakowy sposób opracowania i przekazywania meldunków o sytuacji powietrznej przez pododdziały radiotechniczne i SD;
- posiadanie jednolitych tabel rozpoznawczych i sygnałów współdziałania, jak również tabel kryptonimów osób funkcyjnych sztabów, związków taktycznych i oddziałów;
- stosowanie jednolitego systemu radiolokacyjnego rozpoznania samolotów własnych;
- ustalenie jednakowych indeksów i zakresu liczbowego numeracji celów powietrznych i własnych samolotów myśliwskich, jak również jednolitego sposobu ich numeracji, co zapewnia jednakowe zrozumienie sytuacji powietrznej;
- ustalenie jednolitego sposobu współdziałania artylerii raketowej i lufowej OPK z lotnictwem myśliwskim;
- organizację niezbędnej łączności współdziałania i powiadamiania;
- uzgodnioną wymianę pomiędzy sztabami jednostek wojsk OPK i sąsiednich systemów OP niezbędnych danych jak indeksów, kryptonimów itp.

Podstawą do organizacji współdziałania w wojskach OPK jest decyzja dowódcy wojsk OPK. Przy organizacji współdziałania wojsk OPK dowództwo wojsk OPK bierze pod uwagę przyjęte zasady współdziałania wojsk OP jednolitego systemu OP państw sygnatariuszy Układu Warszawskiego oraz wytyczne do organizacji i realizacji współdziałania wydane przez naczelné dowództwo sił zbrojnych PRL.

Przyjęte zasady współdziałania wojsk OP w jednolitym systemie OP państw sygnatariuszy Układu Warszawskiego będą zawarte w planie współdziałania tych systemów, którego egzemplarz posiada sztab wojsk OPK. Określa on między innymi takie zagadnienia jak:

- zasadnicze zadania współdziałania;
- współdziałające związki operacyjne, taktyczne i oddziały;
- liczbę pułków lotnictwa myśliwskiego przewidzianych do działań na korzyść sąsiadów;
- lotniska współdziałania;
- sposoby rozpoznania środków napadu powietrznego nieprzyjaciela i wzajemnego powiadamiania;
- organizację dowodzenia współdziałającymi siłami i środkami;
- sposób pełnienia dyżurów bojowych przez współdziałające siły i środki;
- organizację łączności współdziałania;
- sposób zabezpieczenia współdziałania.

Wytyczne naczelnego dowództwa sił zbrojnych do organizacji i realizacji współdziałania w wojskach OPK w swej treści zawierają ogólne zasady organizacji współdziałania wojsk OPK między wojskami OP Frontu i środkami OP marynarki wojennej w czasie ich działania w jednolitym systemie OPK, to jest w okresie zagrożenia, mobilizacji, przegrupowania wojsk lądowych oraz po rozgraniczeniu systemu OPK i OP Frontu.

Przykładowa treść wytycznych i zagadnienia jakie są ustalane:

Zasady ogólne:

- sposób zapewnienia znajomości sytuacji ogólnej dowódcy wojsk OPK i dowódcóm związków taktyczno-operacyjnych;
- sposób scentralizowanego powiadamiania o sytuacji powietrznej wojsk i obiektów,

- zasady wymiany przedstawicieli OPK i OP wojsk lądowych, marynarki wojennej;
- sposób otrzymywania i przekazywania danych o sytuacji powietrznej z dalekiego rozpoznania;
- sposób zabezpieczenia współdziałania.

W okresie zagrożenia, mobilizacji i przegrupowania wojsk lądowych:

- zasady wykorzystania przez wojska OPK lotnictwa myśliwskiego i myśliwsko-szturmowego armii lotniczej, oficerskich szkół lotniczych i innych ośrodków szkolenia;
- sposób wykorzystania wojsk OP Frontu, /jake siły i środki do jakiego czasu/;
- sposób dowodzenia wojskami OP Frontu;
- sposoby kierowania ogniem naziemnych środków OP Frontu;
- czas przybycia i odejścia przedstawicieli naziemnych środków OP Frontu na PPSD /PSD/ na okres rozwinięcia osłony w danym rejonie;
- sposób wykorzystania naziemnych środków OP nie mających łączności z systemem OP;

Po rozgraniczeniu systemu OPK i OP Frontu

- komu zostają podporządkowane siły i środki OPK, pozostające w strefie OP Frontu lub sił i środków OP Frontu, pozostających na obszarze kraju po wyjściu wojsk Frontu poza granicę obszaru kraju;
- sposób wykorzystania systemu wykrywania, powiadamiania i naprowadzania lotnictwa myśliwskiego, pozostającego w strefie OP Frontu lub OPK;
- sposób użycia lotnictwa myśliwskiego OPK w strefie OP Frontu;
- sposób zabezpieczenia materiałowo-technicznego sił i środków OPK w strefie OP Frontu;
- sposób zabezpieczenia kierowania środkami OPK, pozostającymi w strefie OP Frontu;
- zasady organizacji współdziałania wojsk OPK z wojskami OP Frontu po wyjściu wojsk Frontu poza granicę obszaru kraju.

W odniesieniu do marynarki wojennej:

- zadania wojsk OPK wykonywane na korzyść marynarki wojennej;
- zasady wykorzystania przez wojska OPK środków OP marynarki wojennej;
- sposób dowodzenia lotnictwem myśliwskim OPK;
- zasady współdziałania lotnictwa myśliwskiego z okrętową artylerią przeciwlotniczą;
- zasady wykorzystania systemu wykrywania marynarki wojennej dla potrzeb OPK;
- sposób zabezpieczenia informacji o miejscu i kierunkach rejsów okrętów, stanie środków OP marynarki wojennej dla OPK.

II. ORGANIZACJA I REALIZACJA WSPÓLDZIAŁANIA MIĘDZY RODZAJAMI

WOJSK OPK

Organizacja współdziałania między rodzajami wojsk OPK polega na stworzeniu im takich warunków do działań, w których maksymalnie zostaną wykorzystane ich możliwości bojowe i poprzez wzajemne uzupełnianie się, zapewnią możliwie jak najskuteczniejszą osłonę obszaru kraju przed działaniem środków napadu powietrznego nieprzyjaciela.

Zasady współdziałania między wojskami OPK ustala dowództwo i sztab wojsk OPK na podstawie wytycznych przełożonych, przy uwzględnieniu możliwości bojowych i właściwości użycia poszczególnych rodzajów wojsk OPK.

Współdziałanie lotnictwa myśliwskiego z artylerią raketową OPK w systemie OPK organizują dowódcy korpusów OPK. Realizacja tego współdziałania odbywa się na połączonych pomocniczych stanowiskach dowodzenia korpusów OPK. Wykonawcami współdziałania są pododdziały i oddziały lotnictwa myśliwskiego i artylerii raketowej OPK.

Organizacja współdziałania lotnictwa myśliwskiego z artylerią raketową OPK powinna zapewnić:

- jednolite dowodzenie lotnictwem myśliwskim i artylerią raketową OPK z jednego, pomocniczego, połączonego stanowiska dowodzenia /PPSD KOPK/;

- ciągłą wzajemną informacją o nieprzyjacielu powietrznym i działaniach bojowych własnego lotnictwa myśliwskiego;
- identyczne przedstawianie sytuacji powietrznej na stanowiskach dowodzenia lotnictwa myśliwskiego i artylerii raketowej OPK;
- pełne bezpieczeństwo własnemu lotnictwu myśliwskiemu w strefach działań artylerii raketowej OPK;
- możliwość utrzymania współdziałania w różnych etapach walki i wariantach działań nieprzyjaciela;
- utrzymanie niezawodnej łączności współdziałania.

W systemie obrony powietrznej kraju przyjmuje się dwa zasadnicze sposoby^{x/} współdziałania lotnictwa myśliwskiego z artylerią raketową OPK:

- działanie współdziałających sił i środków w oddzielnych strefach;
- działanie współdziałających sił i środków we wspólnej strefie.

Przyjęcie odpowiedniego sposobu współdziałania lotnictwa myśliwskiego z artylerią raketową OPK należy od szeregu czynników, z których najważniejszymi są:

- ilość obiektów bronionych przez artylerią raketową OPK i zagęszczenie jej stref działania na obszarze kraju;
- typ stanowisk dowodzenia, na których jest realizowane współdziałanie lotnictwa myśliwskiego z artylerią raketową OPK /połączone lub oddzielne stanowisko dowodzenia współdziałających środków/;
- przewidywany charakter nalotów środków napadu powietrznego npla oraz ich natężenie działań;
- możliwości bojowe lotnictwa myśliwskiego i artylerii raketowej OPK oraz ich właściwość działań /zastosowania/;
- poziom wyszkolenia personelu latającego i nawigatorów oraz oficerów naprowadzania w pododdziałach artylerii raketowej OPK.

Zarówno pierwszy, jak i drugi sposób współdziałania wymaga określenia konkretnych granic stref działania obu współdziałających stron.

Za strefę działań lotnictwa myśliwskiego przyjmuje się całą przestrzeń powietrzną objętą granicami tego rodzaju
x/ W instrukcja^{ch} przyjęto nazywać wariantami współdziałania.

obrony, z wyjątkiem wydzielonych stref działań artylerii raketowej OPK.

Strefa działań artylerii raketowej OPK obejmuje przestrzeń powietrzną w rejonie osłanianego obiektu i w granicach nakreślonych dalszą rubieżą startu pocisków raketowych.

W przyjętych sposobach współdziałania lotnictwa myśliwskiego z artylerią raketową OPK rozróżnia się dwa warianty^{x/} współdziałania:

- pierwszy wariant - podział wysiłku lotnictwa myśliwskiego i artylerii raketowej OPK na poszczególne cele powietrzne;
- drugi wariant - ześrodkowanie wysiłku lotnictwa myśliwskiego i artylerii raketowej OPK do zwalczania tego samego celu powietrznego kolejno lub równocześnie.

Współdziałanie według pierwszego wariantu polega na podziale celów powietrznych /samolotów/ między lotnictwo myśliwskie a artylerię raketową OPK w taki sposób, aby były one skutecznie niszczone przez obydwa środki w oddzielnych strefach lub we wspólnej strefie działań.

Współdziałanie według drugiego wariantu polega na ześrodkowaniu wysiłku lotnictwa myśliwskiego i artylerii raketowej OPK dla zwalczania tego samego celu powietrznego /samolotu/ kolejno lub równocześnie. Przy ześrodkowaniu wysiłku do zwalczania tego samego celu powietrznego kolejno, obydwa współdziałające środki działają w oddzielnych lub we wspólnej strefie działań, natomiast przy ześrodkowaniu wysiłku do zwalczania tego samego celu równocześnie, obydwa środki działają we wspólnej strefie.

Współdziałanie lotnictwa myśliwskiego z artylerią raketową OPK w oddzielnych strefach /schemat nr 2/ może być stosowane wówczas gdy nie ma warunków współdziałania we wspólnej strefie działań /na przykład gdy w rejonie osłanianym przez artylerię raketową OPK nie ma możliwości naprowadzania

-----
x/ W instrukcjach przyjęto nazywać sposobami.

lotnictwa myśliwskiego w wyniku zniszczenia lub uszkodzenia posterunku naprowadzenia do czasu odtworzenia jego zdolności do pracy/, lub gdy artyleria raketowa OPK będzie miała możliwości zniszczenia wszystkich celów powietrznych w strefie swego ognia bez pomocy lotnictwa myśliwskiego./na przykład gdy nieprzyjaciół działa pojedynczymi samolotami lub gdy ilość artylerii raketowej OPK jest tak duża, że jest ona zdolna zniszczyć każdą ilość celów - co w chwili obecnej jest mało realne/.

Przy współdziałaniu w oddzielnych strefach działań każdy ze współdziałających środków niszczy cele powietrzne w swoich strefach działania. Współdziałanie według oddzielnych stref umożliwia nieograniczone działanie każdego z tych środków w swej strefie. Ataki lotnictwa myśliwskiego powinny zostać zakończone do strefy działań bojowych artylerii raketowej OPK.

Rubież, z przekroczeniem której rozpoczyna się wyprowadzenie lotnictwa myśliwskiego z walki określa się w stosunku do pierwszej /najbliższej względem strefy działań lotnictwa myśliwskiego/ linii dywizjonów ogniowych artylerii raketowej OPK wchodzących w skład osłony obiektu. W celu zachowania warunków bezpieczeństwa lotnictwu myśliwskiemu, rubież rozpoczęcia wyprowadzenia go z walki /RWLM/ powinna znajdować się w stosunku do stanowisk dywizjonów ogniowych w odległości równej sumie odległości do dalszej rubieży strefy startu pocisku i jednego - dwóch promieni skrętu samolotu myśliwskiego.

Sposób współdziałania lotnictwa myśliwskiego z artylerią raketową OPK w oddzielnych strefach może się również wyrażać przez oddział kierunków /sektorów/ działania artylerii raketowej w rejonie osłanianego obiektu. Wypadki takie mogą zaistnieć w następujących okolicznościach;

- gdy dywizjon ogniowy artylerii raketowej OPK zużył swój zapas pocisków do czasu odtworzenia gotowości do prowadzenia ognia;
- gdy dywizjon ogniowy artylerii raketowej OPK nie jest w stanie prowadzić ognia wskutek uszkodzeń technicznych lub obezwładnienia przez środki npla.

W wypadku, gdy dywizjon ogniowy artylerii raketowej OPK nie jest w stanie prowadzić ognia należy niebroniony sektor w rejonie osłanianego obiektu przydzielić dla lotnictwa myśliwskiego. W tym przypadku strefa działań lotnictwa myśliwskiego zostanie powiększona o przestrzeń wydzieloną ze strefy działań artylerii raketowej OPK. Celem jest ustalenie granic sektorów dla każdego dywizjonu ogniowego artylerii raketowej OP w osłonie obiektu już w okresie planowania współdziałania i odpowiednio je ponumerować, względnie nadać im nazwy, z którymi winny zapoznać się grupy dowodzenia na PPSD, tak by w wypadku niemożliwości prowadzenia ognia przez któryś z dywizjonów ogniowych po przekazaniu odpowiedniego sygnału dla lotnictwa myśliwskiego mogło ono przejść do prowadzenia walki w wyznaczonym sektorze. W ten sposób wyskazy na czasie i cele powietrzne nie będą znajdować się w rejonach nie zwalczanych przez żaden ze współdziałających środków. W przydzielonym sektorze o ściśle określonych granicach lotnictwo myśliwskie prowadzi działania bez ograniczeń.

Współdziałanie lotnictwa myśliwskiego z artylerią raketową OPK w oddzielnych strefach działań, mimo że jest najprostsze i w pełni gwarantuje bezpieczeństwo działań lotnictwa myśliwskiego, posiada szereg istotnych wad, do których należy zaliczyć:

- skrócenie strefy działania lotnictwa myśliwskiego /niepełne wykorzystanie jego możliwości bojowych/;
- powstawanie luk, w których cele nie są zwalczane przez żaden ze współdziałających środków;
- konieczności wyznaczania granic stref działań lotnictwa myśliwskiego i artylerii raketowej OPK.

Współdziałanie lotnictwa myśliwskiego z artylerią raketową OPK we wspólnej strefie działań.

Współdziałanie to polega na jednoczesnym zwalczaniu celów powietrznych przez obydwa środki w strefie działań bojowych artylerii raketowej OPK, przy zachowaniu bezpieczeństwa lotnictwu myśliwskiemu. Jest ono zasadniczym sposobem współdziałania. Stosuje się go gdy ilość celów przewyższa możliwości ogniowe artylerii raketowej OPK i

ta nie może zniszczyć wszystkich celów powietrznych przechodzących przez jej strefę ognia bez pomocy lotnictwa myśliwskiego.

Współdziałanie lotnictwa myśliwskiego z artylerią raketową OPK we wspólnej strefie działań dokonuje się na podstawie:

- podziału celów;
- podziału wysokości.

Nieodzownym warunkiem zapewnienia bezpieczeństwa lotnictwu myśliwskiemu przy realizacji współdziałania we wspólnej strefie działań jest posiadanie połączonych pomocniczych stanowisk dowodzenia w korpusach OPK, na których rozmieszcza się przedstawiciele lotnictwa myśliwskiego i artylerii raketowej OPK.

Współdziałanie według podziału celów stosuje się podczas nalotów ograniczonej ilości środków napadu powietrznego nieprzyjaciela i przy działaniu celów i różnych kierunków. Artyleria raketowa OPK zwalcza cele lecące na dogodnych parametrach z prędkością przewyższającą prędkość własnego lotnictwa myśliwskiego oraz samoloty z zainstalowanymi źródłami zakłóceń. Lotnictwo myśliwskie zwalcza cele pozostałe, głównie poza zasięgiem ognia artylerii raketowej OPK. Przy podziale celów lotnictwu myśliwskiemu wyznacza się cele, które:

- przechodzą przez granice strefy ognia artylerii raketowej OPK i na dużych parametrach;
- manewrują kursem i są pod osłoną zakłóceń;
- działają na wysokościach nie przewyższających pułapu własnego lotnictwa myśliwskiego;
- lecą na wysokości mniejszej niż 1000 m;
- nie można zniszczyć ogniem artylerii raketowej OPK przez przeniesienie ognia.

Odpowiedzialność dowódców w zakresie podziału celów między lotnictwo myśliwskie i artylerię raketową OPK określają wytyczne do organizacji współdziałania. Odpowiedzialność ta może być ustalona według następujących zasad:

- podział celów powietrznych na dalekich podejściach i przy współdziałaniu środków w oddzielnych strefach dokonuje dowódca korpusu OPK;
- cele na bliskich podejściach do strefy działań artylerii raketowej OPK i bezpośrednio w strefie tej artylerii dzieli dowódca grupy dowodzenia na pomocniczym połączonym stanowisku dowodzenia /PPSD/ korpusu OPK;

- w wypadku zdecentralizowanego dowodzenia, podziału celów dokonuje w każdej sytuacji powietrznej dowódca grupy dowodzenia na PPSD korpusu OPK.

Współdziałanie według podziału wysokości stosuje się wówczas, gdy nie jest możliwe współdziałanie na zasadzie podziału celów. Polega ona na podziale wysokości dla lotnictwa myśliwskiego i artylerii raketowej OPK. Może ono być realizowane przy jednoczesnym nalocie celów na różnych wysokościach. Wówczas lotnictwo myśliwskie zwalcza cele na małych i średnich wysokościach a artyleria raketowa OPK cele lecące w stratosferze.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa własnemu lotnictwu myśliwskiemu oraz swobody i skuteczności działania współdziałających środków należy:

- wykorzystywać do działań w strefie artylerii raketowej OPK wyłącznie samoloty wyposażone w odpowiednie urządzenia rozpoznawcze;
- kontrolować nieprzerwanie na wszystkich stanowiskach dowodzenia artylerii raketowej OPK trasy lotów własnych samolotów myśliwskich, znajdujących się w strefie wykrywania stacji naprowadzenia pocisków, a szczególnie tych samolotów, które wchodzi w strefę działań tej artylerii;
- stale analizować oraz porównywać dane o celach z danymi o własnych samolotach oraz znać środki zwalczania poszczególnych celów;
- ograniczać odległość podejścia samolotów myśliwskich do celów zwalczanych przez artylerię raketową OPK;
- wyprowadzać we właściwym czasie lotnictwo myśliwskie ze strefy działań artylerii raketowej OPK a podczas zwalczania celu kolejno odprowadzać je od celu na bezpieczną odległość.

Bezpieczna odległość, na jaką mogą zbliżyć się własne samoloty myśliwskie do celu zwalczanego przez artylerię raketową OPK wynosi 600-1000 m.

W przypadku rozmieszczenia lotnisk lotnictwa myśliwskiego, jak również pozostałych rodzajów lotnictwa w strefie działań bojowych artylerii raketowej OPK dla zapewnienia mu bezpieczeństwa wykonywania lotów winno się:

- wyznaczyć samolotom wlotowy i wylotowy korytarz;
- wrysować korytarze na planszety stanowisk dowodzenia lotnictwa i artylerii raketowej OPK lub na PPSD;
- zorganizować niezawodną informację między SD lotnictwa i artylerii raketowej OPK o wlatujących i wylatujących samolotach.

Szczegółowe warunki wykonywania lotów w korytarzach przez lotnictwo myśliwskie powinny być określone w wytycznych do organizacji współdziałania lotnictwa myśliwskiego z artylerią raketową OPK.

Zasady wykonywania lotów w strefie działań artylerii raketowej OPK przez pozostałe rodzaje lotnictwa regulują odpowiednie instrukcje opracowane wspólnie przez sztab wojsk OPK i zainteresowane instytucje cywilne, jak Ministerstwo Komunikacji, Aeroklub PRL.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa własnemu lotnictwu myśliwskiemu podczas współdziałania z artylerią raketową OPK we wspólnej strefie działań, ustala się szereg sygnałów współdziałania. Sygnały te są przekazywane dla współdziałających środków z PPSD. Do najważniejszych z nich należą:

- zezwolenie na wejście lotnictwa myśliwskiego w strefę działań artylerii raketowej OPK;
- zakaz wejścia w strefę działań artylerii raketowej OPK;
- zezwolenie na równoczesne działanie lotnictwa myśliwskiego i artylerii raketowej OPK przeciwko jednemu celowi we wspólnej strefie;
- przerwanie ataku celu;
- zezwolenie na powtórny atak.

Podstawą do współdziałania lotnictwa myśliwskiego i artylerią raketową OPK jest plan współdziałania opracowany przez sztab korpusu OPK. Plan ten opracowuje się oddzielnie dla każdego obiektu, który jest osłaniany przez artylerię raketową OPK. Forma planu może być różna pod warunkiem, że przedstawia ona w sposób jasny wszystkie elementy wchodzące w zakres współdziałania. Treść planu opracowana na mapie może być następująco:

- granice stref działań lotnictwa myśliwskiego i artylerii raketowej OPK;

- rubieże stawiania zadań dywizjom ogniowym artylerii raketowej OPK;
- dalsza rubież strefy startu przeciwlotniczych pocisków raketowych;
- bliższa i dalsza granica strefy ognia poszczególnych dywizjonów ogniowych artylerii raketowej OPK;
- stanowisko dowodzenia współdziałających oddziałów lotnictwa myśliwskiego i artylerii raketowej OPK;
- ugrupowanie bojowe współdziałających środków i korytarze wlotowo-wylotowe lotnictwa myśliwskiego w strefie działań artylerii raketowej OPK;
- organizacja łączności;
- rubież przechwytywania z dyżurowania na lotniskach i w powietrzu, z uwzględnieniem prędkości samolotów nieprzyjaciela;
- sposoby współdziałania środków według wariantów nalotów;

W części opisowej podaje się:

- cele współdziałania;
- zadania współdziałania;
- warunki współdziałania;
- odpowiedzialność w zakresie podziałów celów;
- zasady podziałów celów wewnątrz strefy działań artylerii raketowej OPK;
- sygnały współdziałania;
- przedsięwzięcia mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa lotnictwu myśliwskiemu w strefie działań artylerii raketowej OPK;
- zasady startu i lądowania samolotów na lotniskach położonych w strefie działań artylerii raketowej OPK.

W dokumentach bojowych oddziałów lotnictwa myśliwskiego OPK, które jest przeznaczone do działań na kierunkach obiektów osłanianych przez artylerię raketową OPK, należy uwzględnić rozdział dotyczący współdziałania. W rozdziale tym podaje się następujące zagadnienia:

- kto z kim współdziała;
- jakie siły działają /w zależności od sił nieprzyjaciela na danym kierunku/;
- organizację łączności współdziałania;

- indeksy i kryptonimy;
- kto jest odpowiedzialny za współdziałanie;
- kto zezwala wchodzić samolotom myśliwskim w strefę działań artylerii rakietowej OPK;
- sygnały współdziałania i okresy ich ważności.

Współdziałanie lotnictwa myśliwskiego z artylerią lufową

OPK jest organizowane celem maksymalnego wykorzystania współdziałających środków według ich maksymalnych możliwości we wzajemnym uzupełnianiu się i zachowaniem bezpieczeństwa lotnictwa myśliwskiego.

Współdziałanie lotnictwa myśliwskiego z artylerią lufową OPK polega na realizacji uzgodnionych sposobów zwalczania środków napadu powietrznego nieprzyjaciela co do miejsca, wysokości i czasu działania oraz przez podział celów.

Współdziałanie lotnictwa myśliwskiego z artylerią lufową OPK organizuje się na zasadzie podziału stref działań tych środków lub na działaniu ich we wspólnej strefie.

Współdziałanie we wspólnej strefie działań realizowane jest na podstawie:

- podziału celów;
- podziału wysokości.

Przy współdziałaniu w oddzielnych strefach działań

/schemat nr 3/ lotnictwo myśliwskie zwalcza środki napadu powietrznego nieprzyjaciela na podejściach do osłanianych obiektów poza strefą ognia artylerii lufowej OPK bez ograniczeń, a artyleria lufowa OPK bez ograniczeń prowadzi ogień w swojej strefie działań. Sposób ten można stosować w następujących wypadkach: dużej gęstości ognia artylerii lufowej OPK w osłonie danego obiektu, niesprzyjających warunków atmosferycznych lub innych przyczyn uniemożliwiających lotnictwu myśliwskiemu prowadzenie skutecznej walki z celami, do odległości /w odniesieniu do osłanianego obiektu/ równej odstępowi bombardowania.

Przy współdziałaniu w oddzielnych strefach działań, lotnictwo myśliwskie nie wchodzi do strefy ognia artylerii lufowej OPK.

Współdziałanie lotnictwa myśliwskiego i artylerii lufowej we wspólnej strefie działań /schemat nr 4/.

Podział celów

Przy tym wariancie współdziałania lotnictwo myśliwskie prowadzi walkę z środkami napadu powietrznego nieprzyjaciela zarówno na podejściach do osłanianych obiektów, jak i w strefie ognia artylerii lufowej OPK. W tych warunkach pierwszeństwo wyboru celów posiada lotnictwo myśliwskie. Artyleria lufowa OPK przeważnie zwalcza cele, które oddaliły się od ogólnego ugrupowania bojowego lub cele nie atakowane przez lotnictwo myśliwskie.

Lotnictwo myśliwskie działając w strefie ognia artylerii lufowej OPK może zwalczać cele równocześnie z artylerią lufową OPK, lecące na różnych kierunkach, lub z jednego kierunku w odległości zapewniającej bezpieczeństwo własnemu lotnictwu myśliwskiemu. Zwalczanie równocześnie jednego celu przez lotnictwo myśliwskie i artylerię lufową OPK jest w zasadzie niedopuszczalne. Jednocześnie mogą zwalczać jeden cel wówczas, gdy samoloty myśliwskie będą posiadały na uzbrojeniu pociski raketowe klasy powietrze-powietrze.

Podział wysokości

Podział wysokości między lotnictwo myśliwskie a artylerię lufową OPK stosuje się w strefie ognia artylerii w wypadkach działania kilku celów lecących na różnych wysokościach.

- Przy podziale wysokości między lotnictwo myśliwskie i artylerię lufową OPK należy przestrzegać następujących zasad:
- w dzień w zwykłych warunkach atmosferycznych i nad chmurami pierwszeństwo w zwalczaniu na wszystkich wysokościach ma lotnictwo myśliwskie, jeśli otwarcie ognia do celu przez myśliwce atakujące może nastąpić przed dolotem do rubieży bombardowania;
  - w nocy i w dzień w chmurach, pierwszeństwo w zwalczaniu celów ma lotnictwo pościgowe począwszy od wysokości 3000 m, jeśli otwarcie ognia do celu przez atakujące samoloty pościgowe może nastąpić przed dolotem do rubieży bombardowania;
  - na wysokościach powyżej skutecznego ognia artylerii lufowej OPK, lotnictwo myśliwskie działa bez ograniczeń, a artyleria lufowa OPK może ostrzeliwać cele nieatakowane przez lotnictwo myśliwskie w granicach zasięgu ognia.

Współdziałanie lotnictwa myśliwskiego z wojskami radiotechnicznymi polega na stworzeniu przez wojska radiotechniczne jak najwygodniejszych warunków dla działań lotnictwa myśliwskiego poprzez wczesne wykrycie celów, we właściwym czasie powiadomienie systemu dowodzenia, ciągłe prowadzenie celów, właściwe zabezpieczenie naprowadzenia lotnictwa myśliwskiego oraz ubezpieczeniu jego powrotu na lotniska startu lub lotniska współdziałania.

Lotnictwo myśliwskie poprzez swoje działania uzupełnia dane o celach powietrznych, które z powietrza przekazuje na właściwe stanowisko dowodzenia. Dane te dotyczą składu celu, typów samolotów, ugrupowania, działaności itp. Dane z rozpoznania lotniczego są wykorzystane przez wojska radiotechniczne w procesie powiadamiania w postaci charakterystyki celu.

Współdziałanie lotnictwa myśliwskiego z wojskami radiotechnicznymi osiąga się przez uzgodnienie i ustalenie:

- obiegu informacji o sytuacji powietrznej;
- wykorzystania danych z rozpoznania lotniczego w procesie powiadamiania;
- informacji o planowych lotach i przelotach samolotów dla potrzeb indentyfikacji celów powietrznych;
- informacji o wykonywanych zadaniach przez lotnictwo myśliwskie /rejon, czas/.

Współdziałanie lotnictwa myśliwskiego z środkami przeciwdziałania radioelektronicznego polega na:

- uzgodnieniu pracy środków radiotechnicznych lotnictwa myśliwskiego z działaniem stacji zakłóceń;
- ustalenie wpływu zakłóceń środków radiotechnicznych nieprzyjaciela powietrznego, pracujących na częstotliwościach wykorzystywanych jednocześnie przez lotnictwo myśliwskie;
- znajomości sygnałów rozpoczęcia, przerwania i zakończenia zakłóceń radioelektronicznych.

Lotnictwo myśliwskie powinno znać częstotliwości zakłócające przez własne środki przeciwdziałania radioelektronicznego. Natomiast pododdziały przeciwdziałania radioelektronicznego powinny posiadać odbiorniki umożliwiające odbiór sygnałów własnego lotnictwa myśliwskiego, żądającego zaprzestania zakłóceń.

Współdziałanie artylerii raketowej i lufowej OPK z wojskami radiotechnicznymi polega na uzgodnieniu i ustaleniu:

- obiegu informacji i sposobu powiadamiania;
- możliwości wykorzystania środków radiolokacyjnych pododdziałów wojsk radiotechnicznych dla bezpośrednich potrzeb artylerii raketowej i lufowej OPK i odwrotnie.

Współdziałanie artylerii raketowej i lufowej OPK z środkami przeciwdziałania radioelektronicznego polega na uzgodnieniu pracy środków radiolokacyjnych i radiowych artylerii raketowej i lufowej OPK z działaniem stacji zakłócających.

Współdziałanie to osiąga się przez:

- uzgodnione rozmieszczenie na odpowiednich od siebie odległościach środków radiolokacyjnych, radiowych i stacji zakłóceń;
- ustalenie wpływu zakłóceń środków łączności radiowej i radionawigacji nieprzyjaciela pracujących na częstotliwościach jednocześnie wykorzystywanych przez własną artylerię raketową i lufową OPK;
- znajomość sygnałów rozpoczęcia i zakończenia zakłóceń radioelektronicznych.

Współdziałanie wojsk radiotechnicznych z środkami przeciwdziałania radioelektronicznego polega na uzgodnieniu pracy środków radiolokacyjnych i radiowych wojsk radiotechnicznych z działaniem stacji zakłócających.

Współdziałanie to osiąga się przez:

- uzgodnione rozmieszczenie na odpowiednich od siebie odległościach środków radiolokacyjnych, radiowych i stacji zakłóceń;
- ustalenie wpływu zakłóceń środków łączności radiowej nieprzyjaciela na pracę własnych radiostacji;
- znajomość sygnałów rozpoczęcia i zakończenia zakłóceń radioelektronicznych.

III. ORGANIZACJA I REALIZACJA WSPÓLDZIAŁANIA WOJSK OPK Z
WOJSKAMI OP SASIEDNICH PANSTW

Współczesne środki napadu powietrznego charakteryzują się dużym zasięgiem działania, dużą prędkością lotu oraz potężną siłą niszczenia. Państwa małe jak Polska i inne kraje obozu socjalistycznego nie są w stanie zorganizować samodzielnie skutecznej obrony powietrznej własnego obszaru kraju. Dlatego zaszła konieczność zorganizowania jednolitego, połączonego wspólnym celem, systemu obrony powietrznej państw obozu socjalistycznego. Tylko połączonym wysiłkiem wojsk obrony powietrznej wszystkich państw działających w jednolitym systemie OP można zapewnić skuteczną osłonę rejonów i obiektów rozmieszczonych na terytorium tych państw.

Wojska OPK PRL działają w ramach jednolitego systemu obrony powietrznej państw sygnatariuszy Układu Warszawskiego. Działając w ramach tego systemu wojska OPK współdziałają z wojskami OP sąsiednich państw /schemat nr 5/.

Współdziałanie wojsk OPK z wojskami OP sąsiednich państw polega na wzajemnym potęgowaniu wysiłku w celu niedopuszczenia do naruszenia granic powietrznych przez środki napadu powietrznego nieprzyjaciela, a w wypadku ich wtargnięcia, wspólnymi działaniami zniszczyć jak największą ich ilość i nie dopuścić do przeletu w kierunku sąsiednich państw. Ma to szczególny wpływ na skuteczność obrony powietrznej obszaru kraju, gdy weźmiemy pod uwagę fakt, że na kierunkach przyszłych działań środków napadu powietrznego nieprzyjaciela znajdują się wojska OP państw bezpośrednio sąsiadujące z przypuszczalnym przeciwnikiem. Innymi słowy wojska OPK ^{będą} działać w drugim rzucie w ramach jednolitego systemu OP państw Układu Warszawskiego. Tak będzie jeżeli przyjmiemy, że nieprzyjaciel będzie działał z kierunku południowego i zachodniego. Przy działaniu z kierunku północnego i północno-zachodniego wojska OPK przejmą rolę pierwszorzutową i w tym wypadku będą wypełniać główne zadanie w ramach jednolitego systemu OP.

Podstawą do uzgodnienia problemów współdziałania wojsk OPK z wojskami OP sąsiednich państw są dyrektywy, zarządzenia i wytyczne do współdziałania naczelnego dowództwa sił zbrojnych poszczególnych państw oraz dowództwa jednolitego systemu

OP państw sygnatariuszy Układu Warszawskiego. W toku uzgadniania problemów współdziałania należy wziąć pod uwagę położenie sąsiada w stosunku do systemu OPK PRL ponieważ rzutuje to na zakres wykonywanych zadań. Podczas uzgadniania współdziałania należy kierować się następującymi zasadami:

- o wykrytych celach powietrznych powiadamia się nie tylko własne wojska i obiekty ale i sąsiadów;
- wykryte cele powietrzne kontroluje się przez środki radiotechniczne nad całym obszarem kraju, co stanowi gwarancję przekazania we właściwym czasie celu sąsiadowi do dalszego prowadzenia;
- lotnictwo myśliwskie współdziałających stron działa na pełny zasięg nie tylko nad obszarem własnym, ale i nad terytorium sąsiada dla ostatecznego zniszczenia celu;
- lotnictwem myśliwskim dowodzi się z tego SD, w strefie której ono działa;
- dla ułatwienia rozmów oraz ujednoczenia komend i meldunków jest obowiązujący jeden język dla wszystkich uczestników jednolitego systemu OP.

W czasie dwustronnych spotkań przedstawiciele dowództw wojsk OPK i wojsk OP sąsiada przeprowadza się uzgodnienie tych problemów, które będą realizowane przez wojska w toku pełnienia dyżurów bojowych w okresie pokojowym oraz w czasie działań wojennych.

Do problemów, które wymagają uzgadniania przez współdziałające strony można zaliczyć:

- zasadnicze zadania współdziałających stron;
- współdziałające związki i oddziały;
- lotniska współdziałania, SD, PN;
- sposoby rozpoznania celów powiadamiania o sytuacji powietrznej;
- organizację dowodzenia siłami i środkami współdziałającymi;
- zasady przelotu granicy państwowej;
- organizację pełnienia dyżurów bojowych;
- sposoby zwalczania naruszyteli granic powietrznych;
- sposób odpierania pierwszych uderzeń powietrznych;
- organizację łączności współdziałania;
- organizację zabezpieczenia współdziałania;

- termin uzgodnienia współdziałania przez związki taktyczno-operacyjne i oddziały przygraniczne.

Najbardziej szczegółowo ustala się sposób współdziałania wszystkich sił i środków OP podczas odpierania pierwszych uderzeń środków napadu powietrznego nieprzyjaciela.

Podczas uzgadniania współdziałania wojsk OPK z wojskami OP sąsiadów położonych w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem przewiduje się udział wojsk OPK w potęgowaniu wysiłku sił i środków OP tych sąsiadów, by tym samym zapewnić zniszczenie środków napadu powietrznego na podejściach do obszaru kraju. Natomiast przy uzgadnianiu współdziałania^z wojskami OP sąsiadów położonymi w głębi, przewiduje się działanie ich na obszarze kraju bronionym przez wojska OPK w celu narastania wysiłku i zapewnienia ciągłości oddziaływania na środki napadu powietrznego.

Po uzgodnieniu problemów współdziałania, sztab wojsk OPK winien opracować odpowiednie dokumenty, które po zatwierdzeniu ich przez dowódców wojsk OP, będą stanowiły podstawę do realizacji przyjętych zobowiązań. W praktyce przyjęto opracowywanie protokołu dwustronnego uzgodnienia problemów współdziałania. Najczęściej składa się on z części opisowej i graficznej.

Część opisowa może zawierać:

- cel współdziałania;
- zadania współdziałających stron;
- nazwy i miejsca SD, lotnisk współdziałania, PN;
- zasady wymiany przedstawicieli między współdziałającymi sztabami;
- organizację rozpoznania i wzajemnego powiadamiania;
- pełnienie dyżurów przez siły i środki współdziałających stron;
- dowodzenie współdziałającymi środkami i siłami;
- zasady współdziałania artylerii raketowej i lufowej w rejonach przygranicznych, gdzie istnieje współdziałanie ogniowe tych środków;
- zasady działania lotnictwa myśliwskiego w rejonach osłanianych przez artylerię raketową sąsiada;
- zasady przelotów granicy państwowej;
- organizacji łączności współdziałania;

- zabezpieczenie współdziałania.

Na część graficzną mogą się złożyć:

- schemat rozmieszczenia współdziałających sił i środków /schemat nr 6/;
- schemat łączności radiowej współdziałania;
- schemat łączności przewodowej współdziałania.

Uzgodnione współdziałanie wojsk OPK z wojskami OP sąsiednich państw spełni swoją rolę jedynie w tym wypadku, gdy zapewni się wspólnym wysiłkiem stworzenie na czas niezbędnego stosunku sił w powietrzu na najważniejszych kierunkach i przeciwko głównym zgrupowaniom środków napadu powietrznego nieprzyjaciela. Wymagało to przede wszystkim ciągłej koordynacji wysiłku wojsk OPK i wojsk OP sąsiednich państw bezpośrednio w toku odpierania zmasowanych nalotów z uwzględnieniem możliwości wyłonienia się nowych nieprzewidzianych zadań.

Realizacja współdziałania wojsk OPK z wojskami OP sąsiednich państw odbywa się przez:

- tworzenie wspólnych zgrupowań sił i środków OP, połączonych wspólnym zamiarem organizacji systemu OP państw uczestników Układu Warszawskiego;
- organizację jednolitego systemu radiolokacyjnego;
- tworzenie jednolitego systemu dowodzenia i łączności;
- organizację i prowadzenie ciągłego rozpoznania środków napadu powietrznego nieprzyjaciela;
- prowadzenie wzajemnej informacji o sytuacji powietrznej, działaniach bojowych nieprzyjaciela, o zagrożeniu promieniotwórczym i chemicznym, naziemnych wybuchach jądrowych, przemieszczaniu się obłoków promieniotwórczych w kierunku sąsiednich państw oraz o sytuacji atmosferycznej;
- wzajemną wymianę informacji o powziętych decyzjach, zadaniach i działalności wojsk własnych /w zakresie niezbędnym w celu właściwego zrozumienia sytuacji przez sąsiada/;
- wzajemne wzmacnianie lotnictwa myśliwskiego przez organizowanie jego działań na pełny zasięg z lądowaniem na lotniskach współdziałania, jak również zabezpieczenie jego działań z tych lotnisk;

- uzgodnione działania oddziałów artylerii raketowej i luftowej OP w rejonach przygranicznych, gdzie istnieje współdziałanie ogniowe tych środków;
- uzgodnione działanie środków przeciwdziałania radioelektronicznego;
- wymiana pomiędzy współdziałającymi sztabami dobrze znających odpowiedni język, co przyczynia się do jednakowego zrozumienia sytuacji i uzgodnienia działań bojowych OP sąsiednich państw.

We wszystkich wypadkach realizacja współdziałania wojsk OPK z wojskami OP sąsiednich państw powinna zapewnić zniszczenie jak największej ilości środków napadu powietrznego nieprzyjaciela i jak najbardziej skuteczną osłonę własnych rejonów i obiektów.

IV. ORGANIZACJA I REALIZACJA WSPÓLDZIAŁANIA WOJSK OPK Z WOJSKAMI

OP FRONTU

Przy organizacji obrony powietrznej kraju przez wojska OPK należy przewidywać konieczność utrzymania stałego współdziałania nie tylko z wojskami OP sąsiednich państw ale również z wojskami OP Frontów.

Współdziałanie wojsk OPK z wojskami OP Frontu winno być zorganizowane w okresie pokojowym z uwzględnieniem dwóch możliwych wariantów realizacji współdziałania tj. w okresie pokoju i w okresie wojny.

Pierwszy wariant współdziałania może być realizowany w okresie pokoju i bezpośredniego zagrożenia wojennego tj. gdy wojska Frontu będą przeprowadzały mobilizację, przegrupowanie i ześrodkowanie. W tym okresie wojska OP Frontu mogą być podporządkowane operacyjnie dowódcy wojsk OPK i działać w jednolitym systemie OPK do czasu utworzenia systemu OP Frontu i rozgraniczenia systemu OPK i OP Frontu.

Drugi wariant współdziałania może mieć miejsce w okresie wojny, gdy nastąpi rozgraniczenie systemów OPK i OP Frontu i gdy będą one wykonywały swoje zadania w ścisłym współdziałaniu ze sobą.

Organizacja współdziałania wojsk OPK i wojsk OP Frontu we wszystkich wypadkach winna zapewnić możliwość wspólnego

niszczenia środków napadu powietrznego nieprzyjaciela.

Wymaga to uzgodnienia pomiędzy dowództwem wojsk OPK i szefostwem wojsk OP Frontu następujących problemów:

- wspólnego radiolokacyjnego pola wykrywania i naprowadzania lotnictwa myśliwskiego;
- wspólnego wykorzystania sieci powiadamiania o celach powietrznych i samolotach własnych;
- strefy wspólnego działania lotnictwa myśliwskiego OPK i AL Frontu;
- lotnisk współdziałania i sposobów zabezpieczenia samolotów działających na pełny zasięg;
- zasad dowodzenia i naprowadzania samolotów myśliwskich w wypadku wzajemnego przekazywania dowodzenia;
- rozmieszczenia artylerii rakietowej i lufowej OPK, OP Frontu;
- wspólnego stosowania zasad dowodzenia samolotami myśliwskimi w strefach ognia naziemnych środków OPK i OP Frontu;
- zabezpieczenia wskazywania celów powietrznych dla naziemnych środków OP Frontu działających na obszarze kraju;
- zasad wykorzystania środków przeciwdziałania radioelektronicznego;
- przedsięwzięć maskowania operacyjnego;
- organizacji łączności współdziałania.

Pierwszy wariant /schemat nr 7/. Siły i środki wojsk OP Frontu będą prowadziły działania w ramach systemu OPK podporządkowane dowódcy wojsk OPK. Wojska Frontu rozmieszczone w rejonach dyslokacji pokojowej będą przeprowadzały mobilizację, dokonywały przegrupowania i ześrodkowania a nawet mogą rozpocząć działania bojowe.

Do czasu przygotowania wojsk OP Frontu do samodzielnych działań bojowych tj. do czasu rozgraniczenia systemu OP, wojska OPK wspólnie z podporządkowanymi siłami i środkami wojsk OP Frontu mogą działać wg następujących zasad:

- wojska OPK będą prowadziły działania bojowe zgodnie z planem operacyjnym obrony obszaru kraju, z możliwością dokonania pewnych zmian na podstawie otrzymanych wytycznych Naczelnego Dowództwa Sił Zbrojnych;

- wojska OP Frontu mogą być wydzielone do działań wg planu OPK, z uwzględnieniem zmian wynikających z sytuacji;
- lotnictwo myśliwskie armii lotniczej Frontu i jego system naprowadzania mogą działać w systemie OPK według zasad ustalonych w okresie pokojowym w składzie korpusu OPK lub w odwodzie OPK;
- wojska radiotechniczne OP Frontu mogą być zwinięte w gotowości do przegrupowania się w rejon przyszłych działań;
- rakiety i artyleria przeciwlotnicza może być rozwinięta w rejonach obrony korpusów OPK wzmacniając system OPK, odpowiednio do sytuacji i zadań dla osłony mobilizacji, przegrupowania i ześrodkowania wojsk Frontu;
- na SD korpusu OPK, którego obszar przypadał na głównym kierunku przegrupowania i ześrodkowania wojsk Frontu winna znajdować się grupa operacyjna szefostwa wojsk OP Frontu. SD korpusu OPK może być wykorzystane, w zależności od sytuacji i zadań wojsk Frontu, jako SD szefa wojsk OP Frontu, np: gdy działania frontu będą się rozwijały na obszarze kraju i gdy strefa działań OP Frontu obejmie rejon obrony danego korpusu OPK;
- na centralnym stanowisku dowodzenia dowódcy wojsk OPK winien znajdować się przedstawiciel szefa wojsk OP Frontu;
- na PPSD /PSD/ winni znajdować się przedstawiciele DLM oraz przedstawiciele grup przeciwlotniczej artylerii raketowej i lufowej, która działa w strefie danego WN;
- powiadamianie wojsk Frontu winno odbywać się ze stanowiska dowodzenia korpusu OPK w sieci powiadamiania o sytuacji powietrznej;
- oddziały przeciwlotniczej artylerii raketowej i lufowej wojsk OP Frontu winny prowadzić nasłuch radiowy w kierunkach meldowania najbliższych radiolokacyjnych stacji.

Rozgraniczenie systemu OPK i OP Frontu nastąpi wtedy, gdy wojska OP Frontu będą rozwinięte do działań a własny system dowodzenia gotowy do wykonania samodzielnych zadań według posiadanego planu we współdziałaniu z OPK.

W drugim wariantcie ze względu na przypuszczalny charakter działań wojsk Frontu, mogą mieć miejsce następujące sytuacje:

- pierwsza - wojska Frontu rozwijają się na terytorium obszaru kraju, prowadzą operację zaczepną lub obronną z przejściem do zaczepnej;
- druga - wojska Frontu nie rozwijają się w całości na terytorium obszaru kraju, prowadzą operację zaczepną lub obronną z przejściem do zaczepnej;
- trzecia - wojska Frontu rozwijają się poza granicami terytorium kraju, prowadzą operację zaczepną lub obronną z przejściem do zaczepnej.

Ponieważ narastanie sytuacji i sam moment rozgraniczenia systemów OPK, OP Frontu będzie w każdej wyżej wymienionej sytuacji, przedstawiał się inaczej, omówię go według podanych sytuacji.

Sytuacja pierwsza /schemat nr 8/. Momentem wyjściowym będzie sytuacja wariantu pierwszego. W tej sytuacji wyjściowej musi nastąpić przygotowanie i realizacja rozgraniczenia systemów OPK, OP Frontu. Dla wojsk OP Frontu zostanie wyznaczona strefa. Strefa działań wojsk OP Frontu będzie znajdować się na obszarze kraju. Może ona swym rozmiarem obejmować znaczną część rejonu obrony korpusu OPK. Siły i środki korpusu OPK, które znajdują się w strefie OP Frontu pozostają i są wykorzystane do działań w ramach OP Frontu.

Organizując współdziałanie wojsk OPK z wojskami OP Frontu w tej sytuacji należy ustalić:

- skład sił i środków OPK, podporządkowanych szefostwu OP Frontu pozostających w strefie OP Frontu;
- organizację działań sił i środków OP uwzględniając znajdowanie się w strefie OP Frontu sił i środków OPK;
- zasady współdziałania systemów OPK i OP Frontu;
- sposób organizacji i przekazywania dowodzenia przez wojska OPK dla wojsk OP Frontu;
- możliwość wykorzystania, dla organizacji dowodzenia OP Frontu systemu dowodzenia korpusu OPK.

W rozpatrywanej sytuacji, ze względu na wielkość obszaru strefy działania OP Frontu, współdziałającą stroną wojsk OPK może być korpus OPK z tym, że organizatorem współdziałania będzie dowódca wojsk OPK.

Przy organizacji współdziałania wojsk OPK z OP Frontu w omawianej sytuacji należy kierować się następującymi zasadami wykorzystania rodzajów wojsk OPK i OP Frontu.

- wojska radiotechniczne OPK pozostające w strefie OP Frontu, zostają podporządkowane i wykorzystane przez system OP Frontu. System OPK wykorzystuje dane OP Frontu na podejściach do rejonu OPK. Wojska radiotechniczne OP Frontu zwinięte i przygotowane do wykonania manewru;
- lotnictwo myśliwskie OPK pozostające w strefie OP Frontu, zostaje podporządkowane dowódcy AL i jest przeznaczone do działań w systemie OP Frontu. Lotnictwo myśliwskie AL wydzielone do OP Frontu działa w strefie OP Frontu;
- artyleria raketowa i lufowa OPK pozostawiona w strefie OP Frontu zostaje podporządkowana szefowi wojsk OP Frontu, z tym, że winna nadal osłaniać wyznaczone obiekty. Rakiety i artyleria przeciwlotnicza OP Frontu działa zgodnie z planem OP Frontu.

Do momentu rozgraniczenia systemów OPK i OP Frontu musi być w całości rozwinięty system dowodzenia OP Frontu.

Dla dowodzenia siłami i środkami OPK pozostającymi czasowo w strefie OP Frontu i podporządkowanymi szefowi wojsk OP Frontu, wydzielą się grupę operacyjną z wojsk OPK, która przybywa na stanowisko dowodzenia szefa wojsk OP Frontu z własnymi środkami łączności. O składzie grupy decyduje dowódca wojsk OPK. Grupa ta kieruje działaniami bojowymi sił i środków OPK zgodnie z wytycznymi szefa wojsk OP Frontu. Pozostaje ona do czasu przekazania sił i środków OPK pozostających w strefie OP Frontu dla wojsk OPK.

W toku rozwijania się pomyślnie operacji zaczepnej wojsk Frontu i zdobywania terenów, OP Frontu rozwija własne siły i środki. W miarę przesuwania się tylnej granicy strefy OP Frontu siły i środki OPK podporządkowane czasowo szefowi wojsk OP Frontu zostają przekazywane dla OPK.

Sytuacja druga /schemat nr 9/ - wojska Frontu nie rozwijają się w całości na terytorium obszaru kraju, prowadzą operację zaczepną lub obronną z przejściem do zaczepnej.

Momentem wyjściowym będzie sytuacja wariantu pierwszego. W tej sytuacji musi nastąpić przygotowanie i rozgraniczenie systemów OPK i OP Frontu. W tym celu określa się strefę działań OP Frontu, na którą złożą się częściowo obszar OPK i obszar poza granicami kraju. W tym wypadku OP Frontu wykorzysta część sił i środków OPK oraz rozwinie swój system poza granicami obszaru OPK.

Zasady wykorzystania wojsk OPK pozostających czasowo w strefie OP Frontu będą obowiązywały te same, co w sytuacji pierwszej.

Dowodzenie siłami i środkami OPK i OP Frontu - do zakończenia rozbudowy systemu OP Frontu w części strefy poza obszarem kraju tj. do zakończenia budowy pola radiolokacyjnego, przebazowania lotnictwa myśliwskiego i organizacji systemu naprowadzania, organizacji osłony przez przeciwlotniczą artylerię raketową i lufową oraz rozwinięcia systemu dowodzenia - będzie się odbywać jak w pierwszym wariantcie, później będzie realizowane jak w drugim wariantcie w pierwszej sytuacji.

Sytuacja trzecia - wojska Frontu rozwijają się poza granicami obszaru kraju, prowadzą operację zaczepną lub obronną z przejściem do zaczepnej.

Momentem wyjściowym będzie sytuacja wariantu pierwszego z tym, że wojska frontu, w tej liczbie i wojska OP Frontu, zostaną wyprowadzone z systemu OPK.

Organizacja współdziałania wojsk OPK z wojskami OP Frontu będzie się odbywać wg ustalonych zasad przyjętych dla sąsiednich systemów OP.

Bez względu na możliwe warianty i sytuacje w nich, współdziałanie wojsk OPK z wojskami OP Frontu zawsze będzie obejmować zagadnienia wymienione na wstępie. Sposób ich realizacji będzie zależał od konkretnej sytuacji w jakiej będą działać wojska Frontu.

V. ORGANIZACJA WSPÓŁDZIAŁANIA WOJSK OPK Z MARYNARKĄ WOJENNĄ.

Organizacja współdziałania wojsk OPK z marynarką wojenną ma na celu maksymalne, w ramach swych możliwości, zabezpieczenie przed działaniem środków napadu powietrznego nieprzyjaciela, urządzeń i obiektów brzegowych oraz działań bojowych sił marynarki wojennej na morzu przez wojska OPK we współdziałaniu z jej środkami obrony powietrznej.

Współdziałanie wojsk OPK z marynarką wojenną może być organizowane bezpośrednio przez korpus OPK, którego rejon obrony znajduje się na nadmorskim kierunku. W tym wypadku dowódca wojsk OPK może przekazać swoje kompetencje w zakresie organizacji współdziałania dowódcy korpusu OPK lub będzie się ona odbywać pod jego kierownictwem.

Niezależnie od tego kto będzie organizatorem współdziałania wojsk OPK z marynarką wojenną winien uwzględnić następujące charakterystyczne momenty:

- obronę powietrzną wszystkich obiektów brzegowych marynarki wojennej i w pasie wód przybrzeżnych zarówno w okresie pokoju jak i w toku działań wojennych zapewniają wojska OPK;
- środki obrony powietrznej marynarki wojennej /okrętowa artyleria przeciwlotnicza, środki radiotechniczne/ będą okresowo wykorzystane do osłony obiektów brzegowych;
- głównym zadaniem środków OP marynarki wojennej, jest samoobrona okrętów przede wszystkim na otwartym morzu, przy czym do wykonania tego zadania nie wystarczą siły OP okrętów w związku z czym, niezbędne jest wzmocnienie osłony^o okrętów siłami lotnictwa myśliwskiego OPK;
- możliwości bojowe wojsk OPK w zakresie osłony obiektów marynarki wojennej na morzu są ograniczone brakiem niezbędnej głębokości pola radiolokacyjnego od strony morza, szczególnie na małych wysokościach, niedostatecznym zasięgiem działań brzegowych środków dowodzenia i naprowadzania lotnictwa myśliwskiego, niemożliwością wyniesienia strefy działań artylerii raketowej OPK na maksymalną głębokość od strony morza, niemożliwością urzutowania sił i środków w sektorze morskim, ograniczonym taktycznym promieniem działań samolotów myśliwskich.

Wychodząc z powyższego założenia, wojska OPK wykonują na korzyść marynarki wojennej następujące zadania:

- osłonę przed uderzeniami z powietrza baz morskich, portów, punktów rozśrodkowania bazowania i znajdujących się w nich okrętów oraz lotnisk lotnictwa marynarki wojennej;
- osłonę okrętów i statków na morzu siłami lotnictwa myśliwskiego w granicach taktycznego promienia działań samolotów;
- powiadamianie marynarki wojennej o środkach napadu powietrznego nieprzyjaciela;
- postawienie zadań okrętowym środkom OP podczas postoju okrętów w bazach, portach, punktach rozśrodkowania bazowania.

W czasie gdy wojska OPK wykonują wymienione zadania, marynarka wojenna wykonuje następujące zadania we współdziałaniu z wojskami OPK:

- samoobronę przed atakiem środków napadu powietrznego nieprzyjaciela podczas znajdowania się okrętów w morzu, bazach, portach;
- informuje wojska OPK o środkach napadu powietrznego nieprzyjaciela na podstawie danych własnych środków radiotechnicznych;
- dowodzi i naprowadza lotnictwo myśliwskie OPK, podczas prowadzenia przez siły morskie działań na morzu poza zasięgiem środków łączności brzegowych SD OPK przy pomocy przedstawicieli OPK, znajdujących się na okrętowych punktach dowodzenia i naprowadzania lotnictwa myśliwskiego;
- informuje wojska o stanie środków OP okrętów, szyku i miejscu okrętów na morzu;
- dowodzi środkami OP okrętów, będącymi na morzu.

Zasadniczym szczeblem współdziałającym OPK z marynarką wojenną jest związek taktyczno-operacyjny wojsk OPK - /korpus OPK/ - związek taktyczny okrętów /sił morskich/ przy czym współdziałanie ich organizuje się według następujących zasad:

- odpowiedzialność za osłonę obiektów lądowych marynarki wojennej oraz okrętów w pasie wód przybrzeżnych ponosi dowódca związku taktyczno-operacyjnego wojsk OPK, zadanie to wykonuje on własnymi siłami i środkami;

Zosowdy

- środki OP marynarki wojennej wykorzystuje się w tym rejonie tylko do wzmocnienia osłony obiektów sił morskich;
- dowódca związku taktyczno-operacyjnego wojsk OPK sprawuje ogólne dowództwo nad wszystkimi siłami i środkami OP w rejonie nadmorskim w tym i nad pasem przyległych wód przybrzeżnych;
- współdziałanie lotnictwa myśliwskiego z okrętową artylerią przeciwlotniczą odbywa się na zasadzie podziału stref i wysokości.

Dowództwo marynarki wojennej może otrzymać prawo stawiania nadmorskim związkom taktyczno-operacyjnym wojsk OPK zadań w zakresie osłony obiektów sił morskich.

Środki OP okrętów włącza się do ogólnego systemu dowodzenia związku taktyczno-operacyjnego Wojsk OPK na prawach samodzielnych taktycznych zgrupowań z podporządkowaniem ich dowódcy związku taktyczno-operacyjnego wojsk OPK lub dowódcy zgrupowania artylerii raketowej OPK, organizującemu osłonę obiektów nadbrzeżnych.

W zależności od sytuacji i wykonywanych zadań dowództwo marynarki wojennej może nakazać różnego rodzaju ograniczenia w zakresie wykorzystania okrętowych środków OP, związane z zadaniami maskowania okrętów, ograniczenia zużycia amunicji itp.

W celu maskowania okrętów dane o środkach napadu powietrznego nieprzyjaciela, położeniu i szykach okrętów własnych mogą być uogólnione i przekazywane przez naziemne SD marynarki wojennej z opóźnieniem nie większym niż 3-5 minut.

Dowodzenie i naprowadzanie lotnictwa myśliwskiego OPK, które osłania siły i środki marynarki wojennej na morzu, może odbywać się z okrętowych punktów dowodzenia i naprowadzania lotnictwa myśliwskiego. W tym celu na okrętowe punkty dowodzenia i naprowadzenia wysyła się przedstawicieli wojsk OPK, którzy w razie konieczności przejmują realizację dowodzenia i naprowadzania lotnictwa myśliwskiego OPK. Wypadki takie będą miały miejsce gdy lotnictwo myśliwskie będzie prowadzić działania bojowe poza zasięgiem środków łączności brzegowych stanowisk dowodzenia wojsk OPK.

Planowanie współdziałania wojsk OPK z marynarką wojenną winno obejmować działania sił i środków OPK oraz środków OP

marynarki wojennej na okres pokojowy i początkowy okres wojny.

W planowaniu współdziałania na okres pokojowy należy przewidzieć wykorzystanie środków OP marynarki wojennej do zwalczania celów powietrznych, które ze względu na charakter działalności nie mogą być zniszczone przez środki OPK lub nie istnieje pewność, że zostaną zniszczone, natomiast zniszczenie ich przez środki OP marynarki wojennej jest możliwe np: przy wykonywaniu lotu przez samolot naruszyciel granic powietrznych na małej wysokości w zasięgu skuteczności ognia środków OP okrętów.

Plan współdziałania wojsk OPK z marynarką wojenną winien obejmować następujące zagadnienia:

W toku organizacji współdziałania dowództwo wojsk OPK /korpusu OPK/ winno ustalić i uzgodnić z dowództwem marynarki wojennej wszystkie te zagadnienia, które mają wpływ na zapewnienie skutecznej obrony powietrznej przez współdziałające siły i środki.

Do tych zagadnień należą:

- ogólne zasady współdziałania;
- zadania wojsk OPK;
- zadania środków OP marynarki wojennej;
- siły i środki OPK i środki OP marynarki wojennej, ich bazowanie, gotowość bojowa;
- główne kierunki operacyjno-powietrzne - siły i środki na tych kierunkach;
- działanie sił i środków OPK i środków OP marynarki wojennej;
- organizacja, wykrywanie, powiadamianie i naprowadzanie;
- organizacja dowodzenia siłami i środkami OPK oraz środkami OP marynarki wojennej;
- zasady współdziałania lotnictwa myśliwskiego z nawodnymi środkami OP marynarki wojennej;
- organizacja łączności współdziałania;
- zabezpieczenie współdziałania.

Po uzgodnieniu wymienionych zagadnień, organizujące współdziałanie dowództwa winny opracować plan współdziałania, który stanowi podstawę do realizacji przyjętych zobowiązań.

W-1 (W)

V. ORGANIZACJA I REALIZACJA WSPÓŁDZIAŁANIA WOJSK OPK i OTK.

W jednolitym systemie obrony terytorium kraju wojskowych i cywilnych sił i środków obrony głównym zadaniem jest przede wszystkim niedopuszczenie do sparaliżowania życia kraju i produkcji wojennej w wypadku uderzenia środków napadu powietrznego nieprzyjaciela na ludność, przemysł, transport itp. Pomiędzy działaniami tych sił i środków istnieje wzajemny związek i zależność. Wysiłek wojsk OPK skupiony jest przede wszystkim na zwalczaniu środków napadu powietrznego nieprzyjaciela, desantów powietrznych i morskich i ma na celu zapewnienie bezpieczeństwa ludności i gospodarce narodowej. Wysiłek cywilnych sił i środków OTK skupiony jest głównie na utrzymaniu żywotności i ciągłości działania gospodarki narodowej i administracji państwowej, ochronie ludności, dóbr materialnych i kulturalnych narodu. Wspólny wysiłek wojsk OPK i cywilnych sił i środków OTK przyczynia się do zabezpieczenia wojsk walczących na zewnętrznym froncie walki.

Współdziałanie wojsk OPK z pozostałymi siłami i środkami OTK polega na wzajemnej wymianie informacji o działaniach środków napadu powietrznego nieprzyjaciela, skutkach wybuchów jądrowych itp, uzgodnionych wspólnych działaniach mających na celu likwidację nieprzyjaciela naziemnego działającego na terytorium kraju, jak grup dywersyjnych, desantów itp. oraz na udzielaniu maksymalnej pomocy przez cywilne siły i środki OTK wojskom OPK w celu utrzymania przez nie ciągłej gotowości do walki z środkami napadu powietrznego nieprzyjaciela.

Warunki w jakich działają wojska OPK dyktują konieczność organizacji współdziałania z pozostałymi siłami i środkami OTK od najniższego do najwyższego szczebla organizacyjnego wojsk OPK i OTK.

Współdziałanie poszczególnych pododdziałów i oddziałów wojsk OP winno być zorganizowane z lokalnymi komitetami OTK na którego obszarze bazuje dany pododdział lub oddział.

Współdziałanie związków taktycznych winno być zorganizowane pomiędzy wojewódzskimi komitetami OTK na którego terytorium bazuje dany związek taktyczny.

Korpus OPK winien mieć zorganizowane współdziałanie z wojskowym sztabem OTK przy okręgu wojskowym na terytorium

którego mieści się rejon obrony korpusu OPK oraz z komitetami wojewódzkimi OTK których terytorium jest bronione przez dany korpus OPK.

Organizatorem współdziałania wojsk OPK i OTK może być dowództwo wojsk OPK.

Podczas organizacji współdziałania wojsk OPK i OTK należy uzgodnić:

- sposób powiadamiania obiektów, rejonu, SD o zagrożeniu ich przez środki napadu powietrznego nieprzyjaciela;
- wykorzystanie środków zakłócających;
- sposób maskowania operacyjnego SD, lotnisk, SO, artylerii raketowej OPK, węzłów komunikacyjnych itp;
- sposób maskowania systemu radiolokacyjnego wojsk OPK i cywilnego np: Polskich Linii Lotniczych, Służby Hydrologiczno-Meteorologicznej;
- sposób użycia naziemnych środków OTK, nie mających łączności z systemem OPK np. środki osłony transportu kolejowego, środki KBW itp;
- sposób i miejsce przekazywania informacji przez wojska OPK dla OTK o miejscu, ilości, czasie zrzutu desantów powietrznych, grup dywersyjnych, ulotek propagandowych przez nieprzyjaciela;
- sposób wspólnego działania przy zwalczaniu desantów powietrznych, morskich, grup dywersyjnych;
- sposób informacji o zniszczonych samolotach nieprzyjaciela w celu zabezpieczenia sprzętu i ujęcia uratowanych załóg tych samolotów;
- sposób przekazywania informacji o miejscu zniszczenia własnych samolotów celem udzielenia pomocy załogom i zabezpieczenia sprzętu;
- sposób organizacji wspólnej obrony przed bmar;
- sposób wymiany informacji o wybuchach jądrowych, ich skutkach, stopniu napromieniowania, sile wiatru, kierunku przemieszczania się obłoków promieniotwórczych;
- sposób i zakres udzielanej pomocy przez OTK dla wojsk OPK;
- sposób i organa, które należy informować o klęskach żywiołowych zauważonych przez wojska OPK, np., pożary lasów itp.;

- sposób zabezpieczenia lotów lotnictwa nad morzem;
- organizacje łączności współdziałania;
- zabezpieczenie współdziałania.

Podstawą do realizacji przyjętych zobowiązań winien być plan współdziałania wojsk OPK i OTK. Na podstawie planu współdziałania sztab wojsk OPK winien opracować odpowiednie wytyczne do organizacji współdziałania z OTK dla korpusów OPK.

VI. ZAKOŃCZENIE

We współczesnych warunkach, w erze lotnictwa odrzutowego, rakiet i broni jądrowej - zwycięstwo lub klęska w wojnie w znacznym stopniu zależą będzie od skuteczności obrony państwa przed uderzeniami z powietrza.

Siła i potęga obrony powietrznej kraju przejawia się nie tylko w posiadaniu skutecznej broni, ale i w doświadczeniu kadry dowódczej, w umiejętności wykorzystania wszystkich zalet i zmniejszeniu do minimum wad posiadanej broni w celu zapewnienia skutecznej walki z środkami napadu powietrznego nieprzyjaciela.

Jednym ze sposobów umiejętnego wykorzystania sił i środków OP w walce jest właściwie zorganizowanie ich współdziałania, ponieważ tylko przez połączenie wysiłków wszystkich rodzajów wojsk oraz sąsiadów można zapewnić skuteczną obronę powietrzną kraju.

Jeżeli w sprawach wojskowych w ogóle niedopuszczalny jest schematyzm, to tym bardziej niedopuszczalny jest on w wojskach OPK przy organizacji i realizacji współdziałania, gdzie zmiany w wyposażeniu technicznym a w ślad za tym i w taktyce oraz sztuce operacyjnej dokonują się szczególnie szybko. Dlatego od dowódców wszystkich szczebli wymaga się inicjatywy w rozwiązywaniu otrzymanych zadań w poszukiwaniu nowych bardziej skutecznych sposobów i metod walki z środkami napadu powietrznego nieprzyjaciela. We współczesnych warunkach zakres wiadomości dowódcy nie może ograniczać się jedynie do znajomości obowiązujących w danej chwili zasad organizacji współdziałania w wojskach OPK, a należy stale uaktualniać posiadane wiadomości. Aby nie dać się zaskoczyć konieczne jest posiadanie wyrobionego

poglądu na tendencje rozwoju środków napadu powietrznego i środków obrony powietrznej oraz taktyki i sposobu ich działania, ponieważ te czynniki mają decydujący wpływ na wykonanie zadań jakie stawia się przed wojskami OPK.

OPRACOWAŁ

ppłk dypl. J. SMOTER

Odbito 50 egz.

Egz.nr 1-50 bibl.tajna

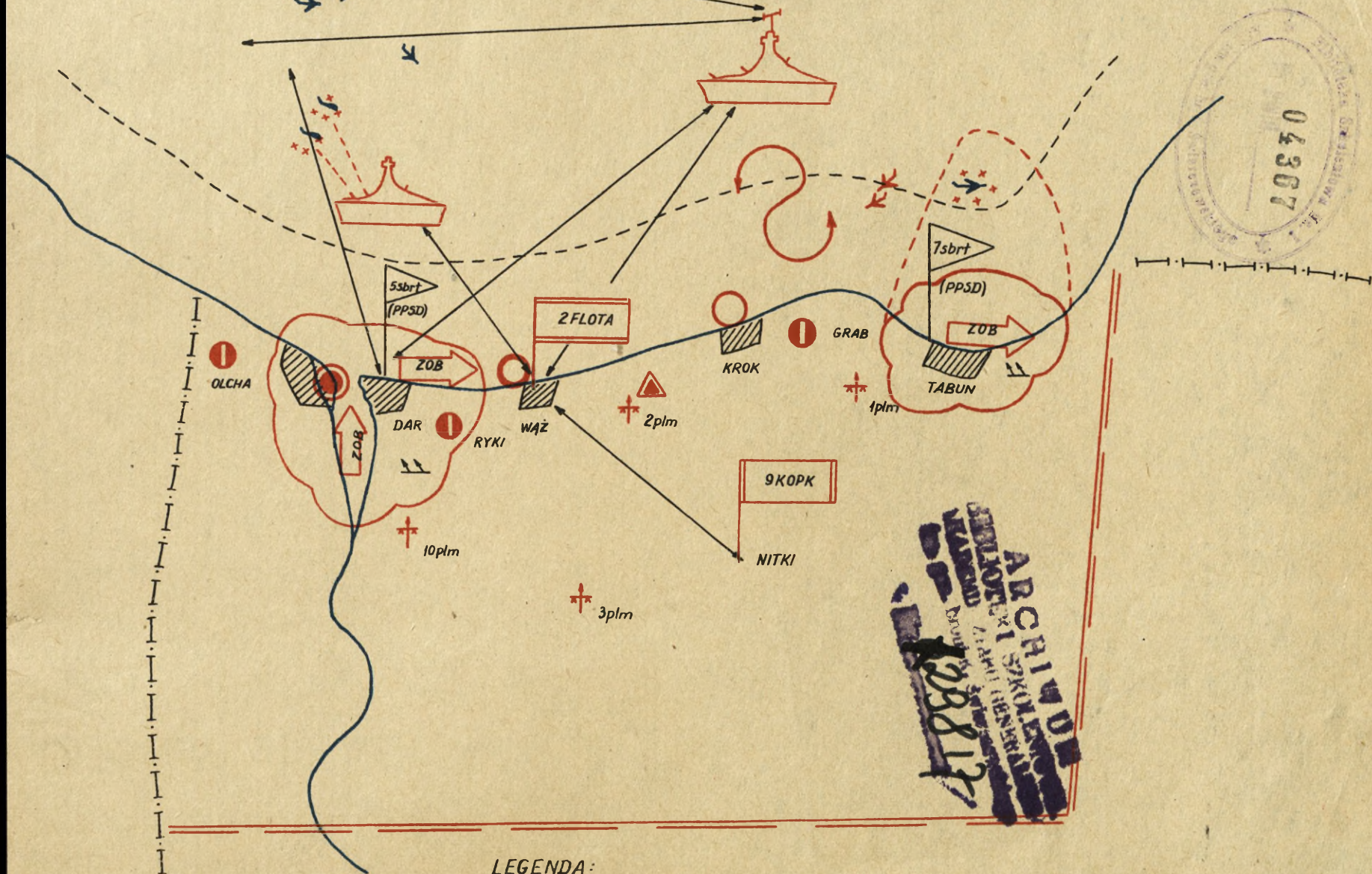
Wyk.ppłk SMOTER

Druk.K.L.

Nr.ks.0522/WW

WSPÓŁDZIAŁANIE WOJSK OPK Z MARYNARKĄ WOJENNĄ

Schemat nr 10

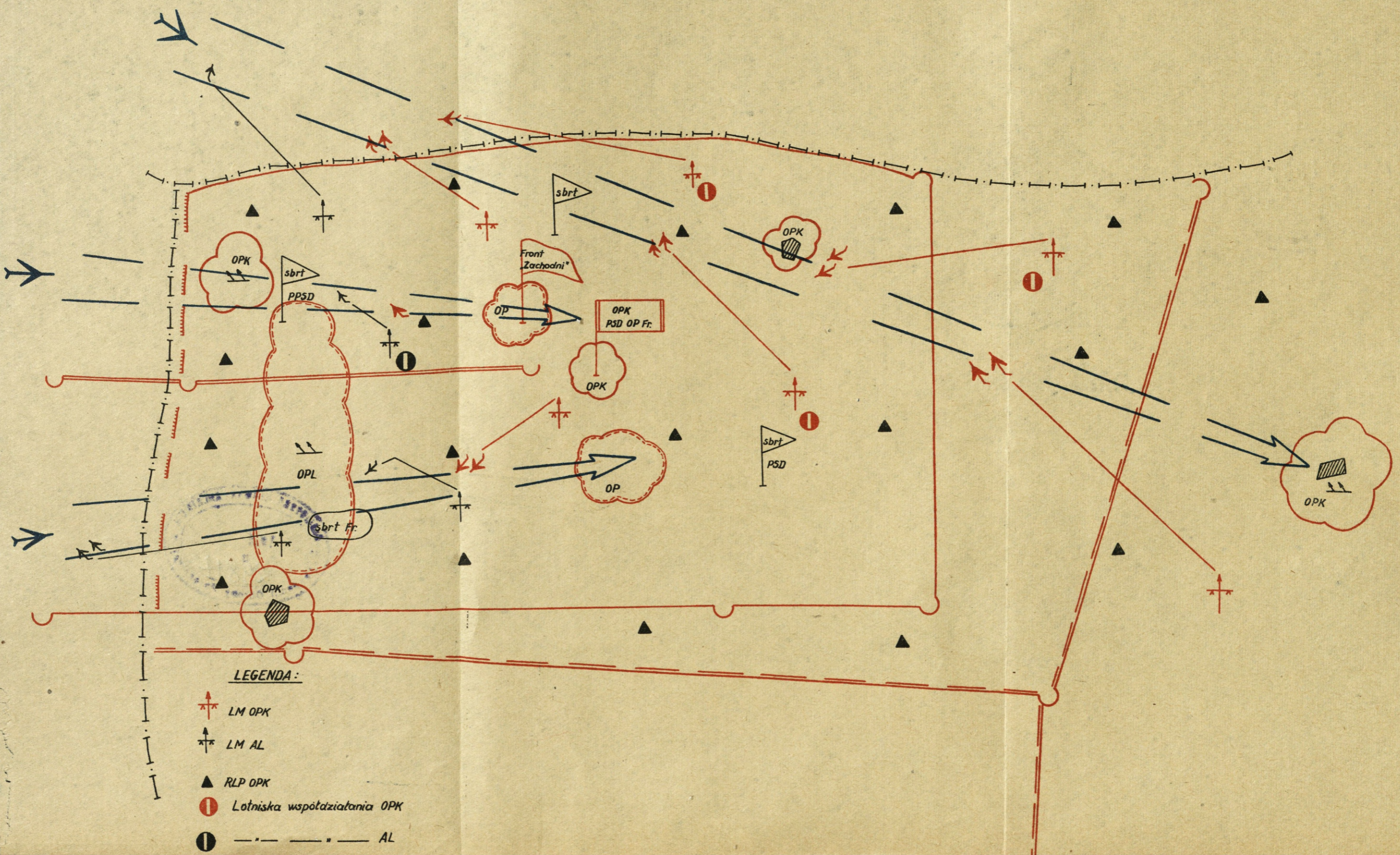

LEGENDA:

- lotniska lotnictwa marynarki wojennej
- bazy morskie i urządzenia marynarki wojennej
- okręty na morzu

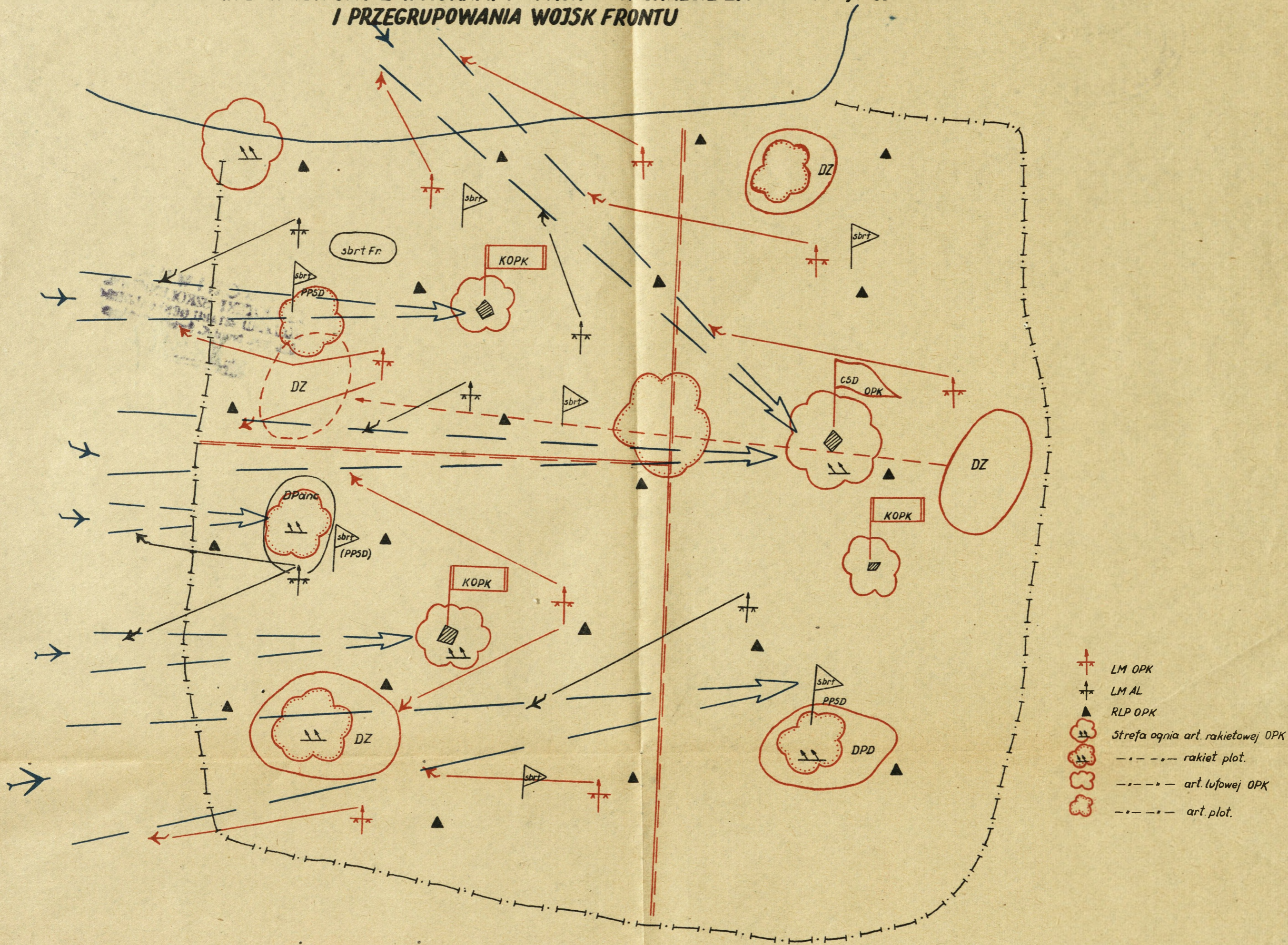

WSPÓŁDZIAŁANIE WOJSK OPK Z WOJSKAMI OP FRONTU, GDY WOJSKA FRONTU ROZWIJAJĄ SIĘ NA OBSZARZE KRAJU

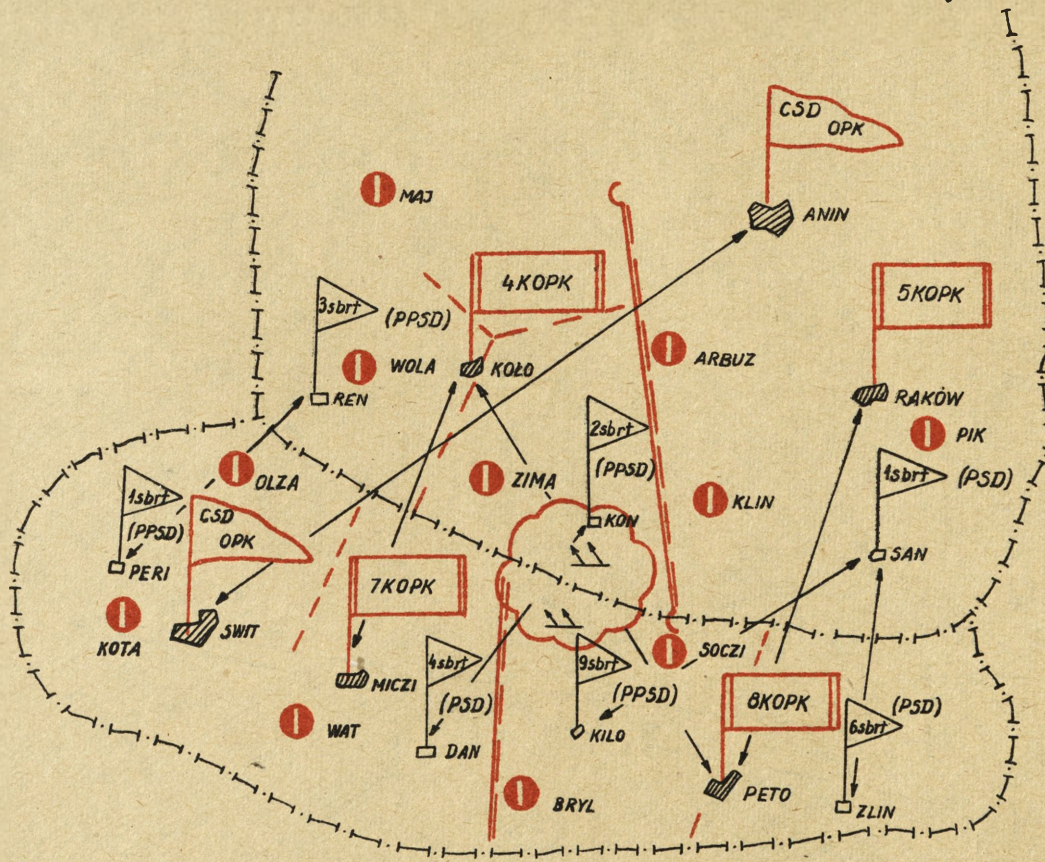
**WSPÓŁDZIAŁANIE WOJSK OPK Z WOJSKAMI OP FRONTU W OKRESIE ZAGROŻENIA, MOBILIZACJI
I PRZEGRUPOWANIA WOJSK FRONTU**

Schemat nr 7

SCHEMAT ROZMIESZCZENIA WSPÓDZIAŁAJĄCYCH SIĘ I ŚRODKÓW OPK I OP SĄSIADA

Schemat nr 6

LEGENDA:

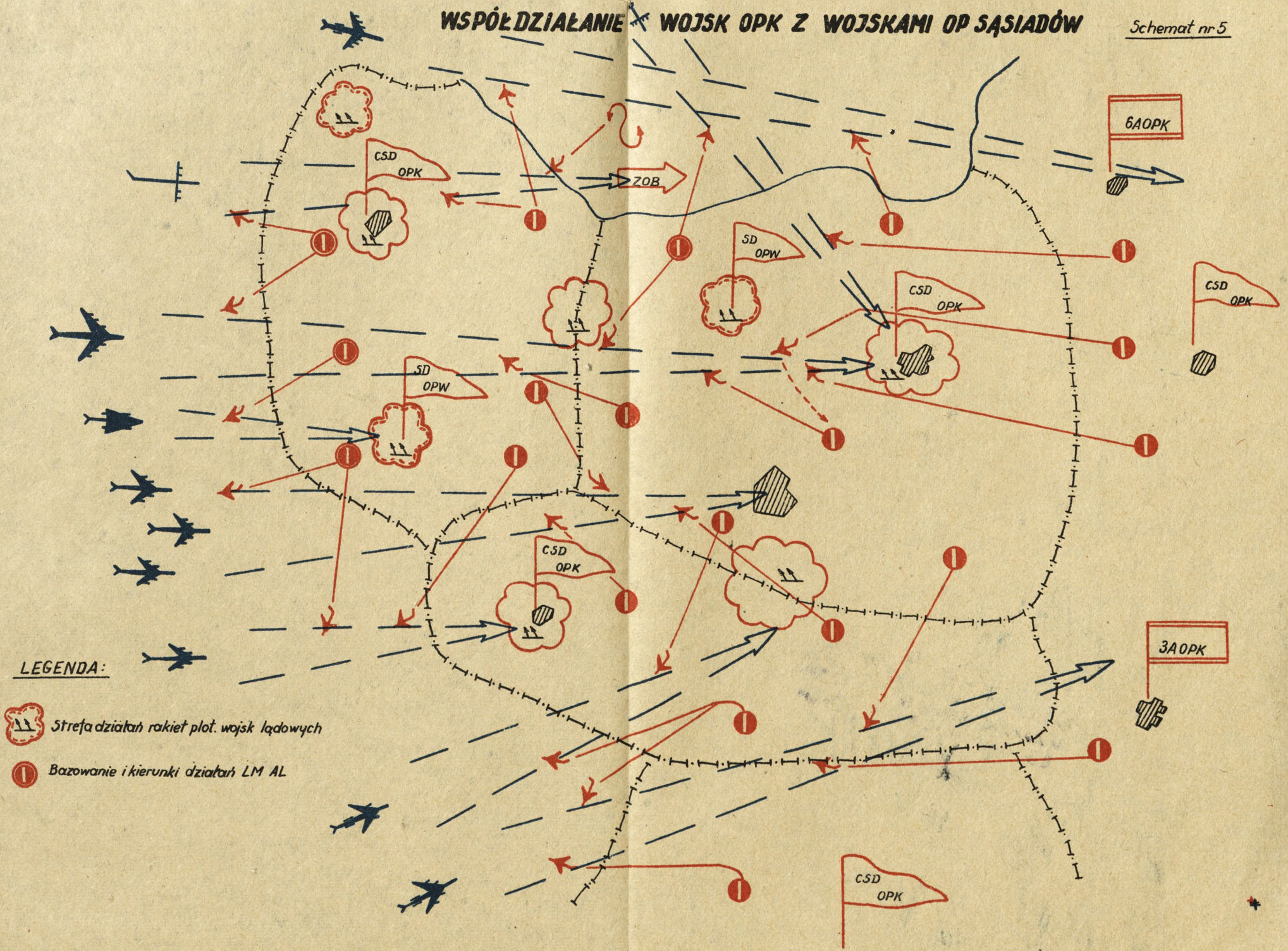
- ① lotniska współdziałania
- ☁ strefa działań art. rakietowej

118887
 ARCHIWUM
 WARSZAWA
 WYDZIAŁ
 HISTORII
 I
 SŁUŻBY
 WYKONAWCZEJ
 1945

WSPÓŁDZIAŁANIE WOJSK OPK Z WOJSKAMI OP SĄSIADÓW

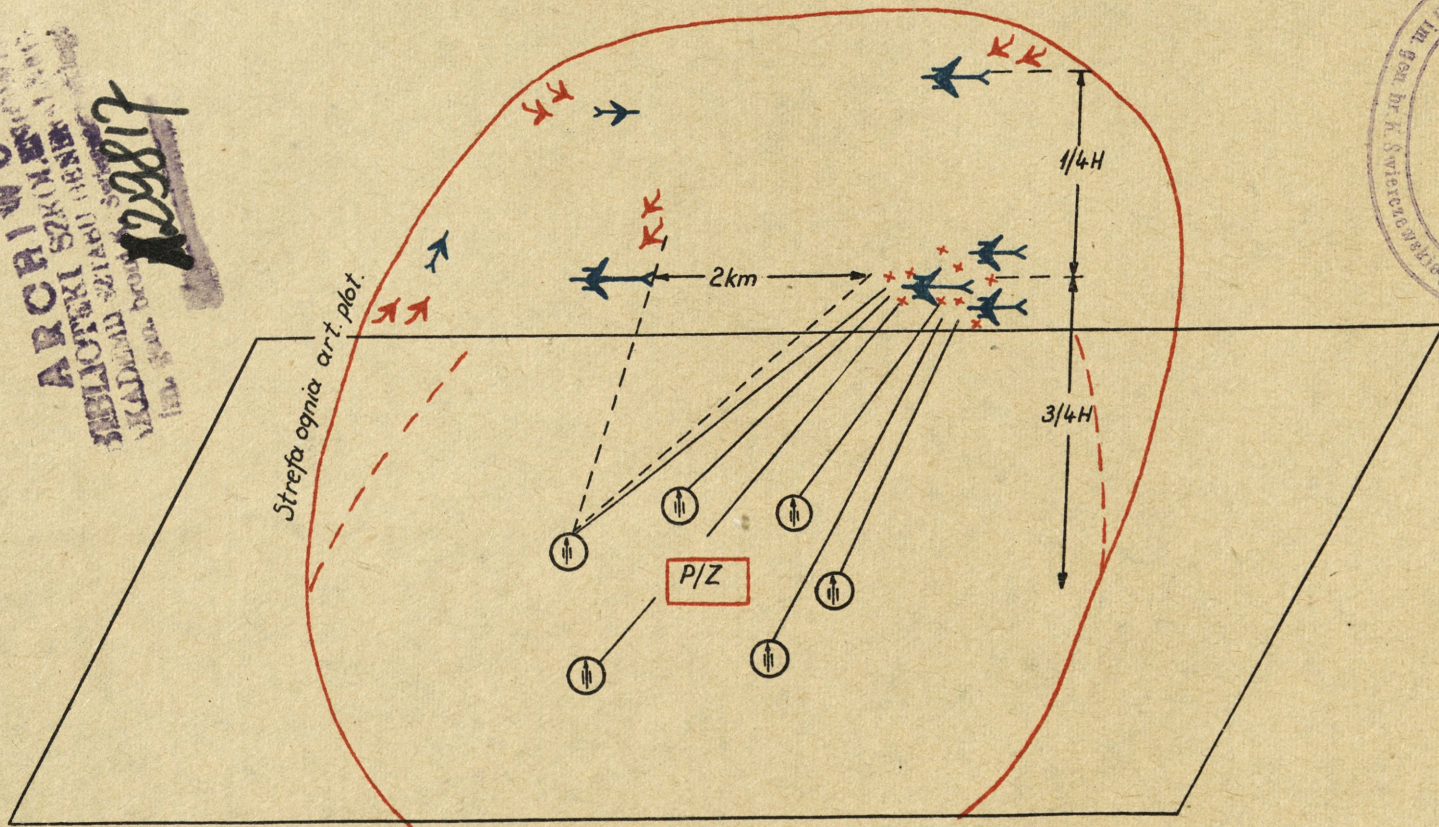
Schemat nr 5

WSPÓŁDZIAŁANIE LOTNICTWA MYŚLIWSKIEGO Z ARTYLERIĄ LUFOWĄ WE WSPÓLNEJ STREFIE

Schemat nr 4

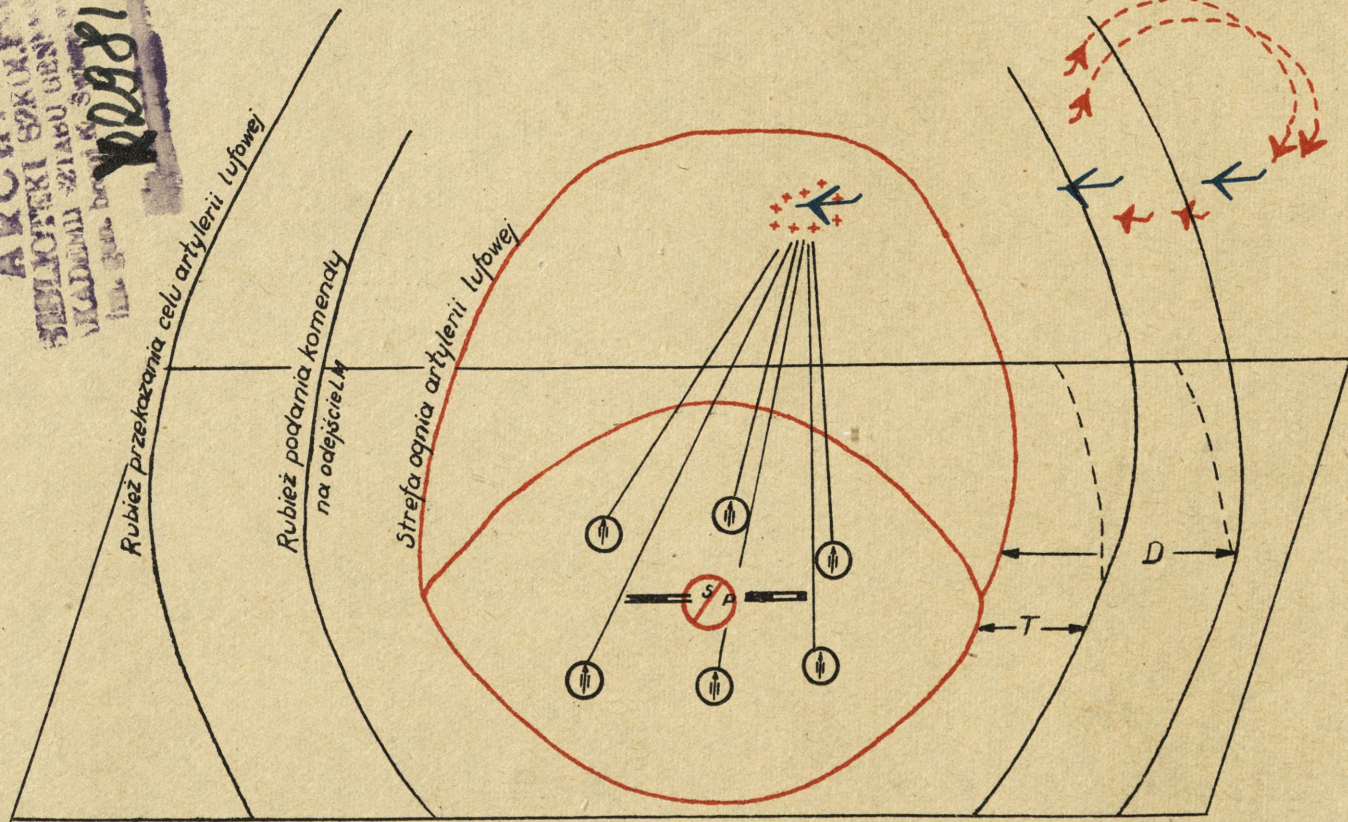
ARCRIMUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIA
KADRY
12887

Biblioteka Szkołowa B.L.I.
04387
M. P. W. I. L.
Szkoła Podchorążych
4020 Lin. gen. br. K. Swierczewski

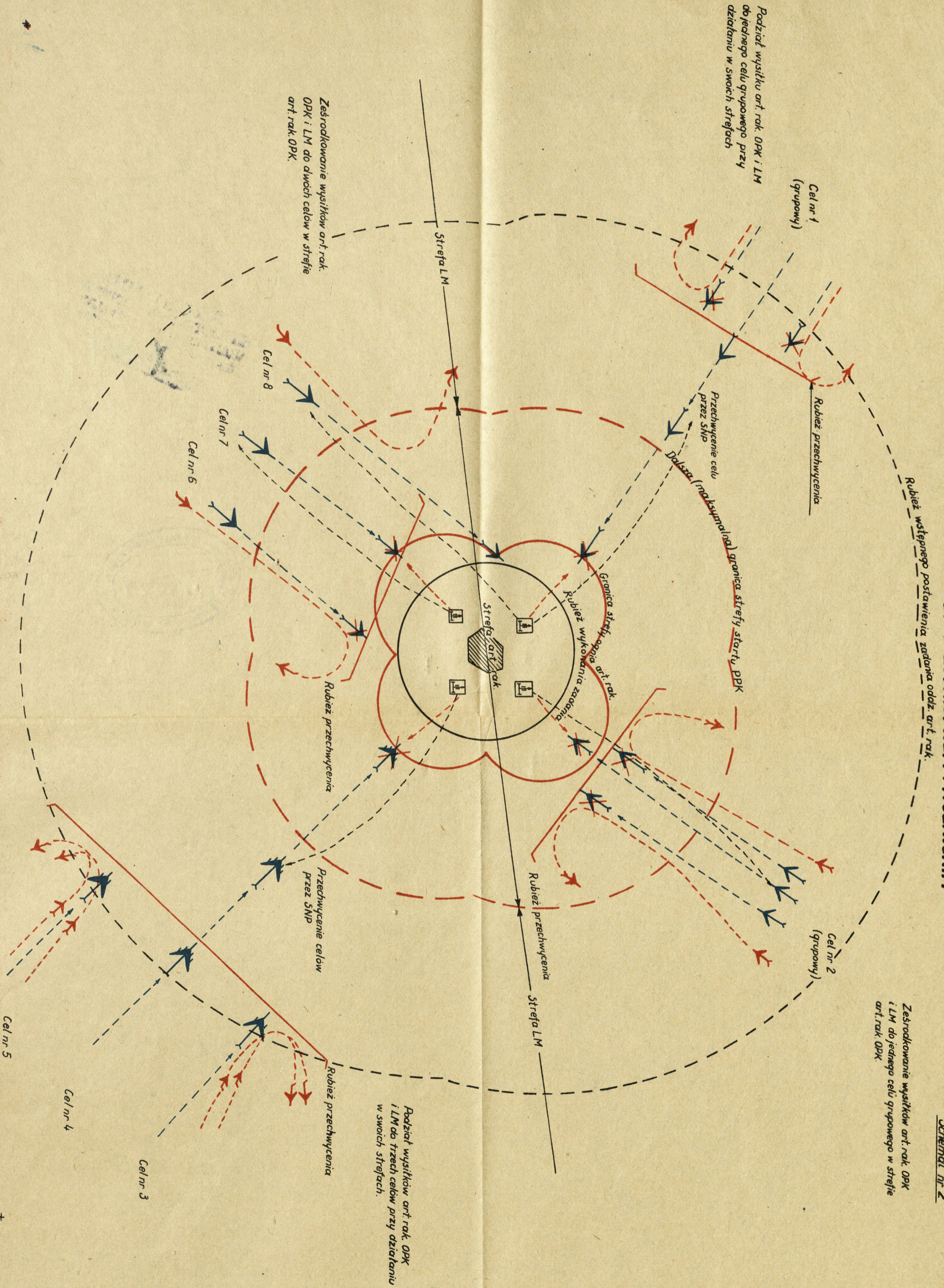
WSPÓŁDZIAŁANIE LOTNICTWA MYŚLIWSKIEGO Z ARTYLERIĄ LUFOWĄ W ODDZIELNYCH STREFACH

Schemat nr 3

WSPÓŁDZIAŁANIE ARTYLERII RAKIETOWEJ Z LOTNICTWEM WYŚLIWSKIM

Schemat nr 2

ORGANIZACJA WSPÓŁDZIAŁANIA W WOJSKACH OPK

Schemat nr 1

1

DOWÓDZTWO OP PAŃSTW
UKŁADU WARSZAWSKIEGO

OPK

OPK PRL

OPK

OPK SĄSIEDNICH
PAŃSTW

OP WOJSK
SOJUSZNICZYCH
ROZMIESZCZONYCH NA OK

OP FRONTU
(OPŁ WOJSK)

AL (LO)

INSPEKTORAT
LOTNICTWA

ZWIĄZKI
WOJSK OPK

MARYNARKA
WOJENNA

OTK

WOP

ZWIĄZKI OP
SĄSIEDNICH
PAŃSTW

SĄSIEDNIE
ZWIĄZKI
WOJSK OPK

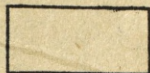
OP ARMII
(OW)

MARYNARKA
WOJENNA

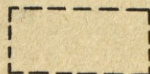
RODZAJE
WOJSK OPK

OTK

LEGENDA:

Jednostki, z którymi organizuje się współdziałanie

Jednostki, z którymi uzgadnia się współdziałanie

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
KADREMI SZTABU GENEZAŁU
In. gen. br. K. Świerczewskiego
A29817